

HRVATSKI PLANINAR



GODIŠTE 97

LISTOPAD

2005

10

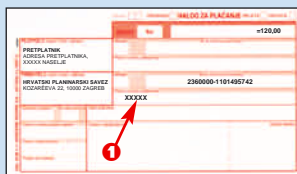
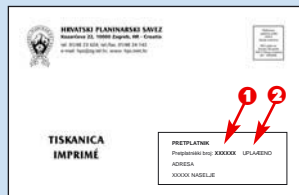
ČASOPIS
HRVATSKOG
PLANINARSKOG
SAVEZA



»HRVATSKI PLANINAR« - ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA
»CROATIAN MOUNTAINEER« - JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izašao je 1. lipnja 1898. Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2004. godinu iznosi **120 kuna** (za inozemstvo 32 eura). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš pretplatnički broj**. Pretplata za inozemstvo (32 eura) uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na pretplatnički broj.



VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana pri Hrvatskom planinarskom savezu (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za pretplatu, trebaju se pismom, telefonom, faxom ili e-mailom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će svaki mjesec na svoju adresu redovno primiti svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je 10. dan prethodnoga mjeseca (30 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. Svi se primljeni materijali na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili disketi, ali ne unutar Wordovih dokumenata). Podrobnije upute možete potražiti na web-stranici HPS ili izravno kod urednika.



IZDAVAČ

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZARČEVA 22, 10000 ZAGREB
E-MAIL: hps@inet.hr
<http://hps.inet.hr>
TEL./FAX 01/48-24-142
TEL. 01/48-23-624

UREDNIŠTVO

hrvatski.planinar@vip.hr
<http://hps.inet.hr/hp>

UREDNIK

ALAN ČAPLAR
PALMOTIČEVA 27, 10000 ZAGREB
E-MAIL: caplar@vip.hr
TEL: 091/51-41-740
TEL./FAX: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

DAMIR BAJŠ
DARKO BERLJAK
VLADO BOŽIĆ
FARUK ISLAMOVIĆ
GORAN GABRIĆ
ŽELJKA KASAPOVIĆ
ZDENKO KRISTIJAN
BRANKO MEŠTRIĆ
PROF. KRUNOSLAV MILAS
PROF. DR. ŽELJKO POLJAK
ROBERT SMOLEC

TISAK

»EKOLOŠKI GLASNIK« D.O.O.
DONJA LOMNICA
ISSN 0354-0650

SADRŽAJ

HRVATSKI
PLANINARGodište **97**
VolumeBroj **10**
Number

Listopad – October 2005

**328 JAMA VELEBITA****330 POHOD NA DINARU****332 PP MEDVEDNICA****346 HGSS OVOGA LJETA****JAMA VELEBITA – NAGRADA ZA IZAZOV** 328

ANA BAKŠIĆ

**NA DINARI OTVORENO PLANINARSKO SKLONIŠTE
»MARTINOVA KOŠARA«** 330

NIKOLA GOJEVIĆ

**RAZGOVOR S NIVES FARKAŠ-TOPOLNIK,
RAVNATELJICOM PP MEDVEDNICA** 332

ŽELJKO POLJAK

BRDO MRSINJ I MRSINJGRAD U LICI 335

ZDENKO KRISTIJAN

KAKO NE TREBA PLANINARITI 338

JADRANKA VUKOVIĆ

SNIJEG I SUNCE JUŽNOG VELEBITA 341

GORDANA BURICA

**OBILAZNICOM »ZA DUŠU I TIJELE«
OKO MARIJE BISTRICE** 344

DRAGEC NOVINA

**HRVATSKA GORSKA SLUŽBA SPAŠAVANJA
OVOGA LJETA** 346**SUSRET NA NAJVIŠOJ RAZINI** 348

MIRJANA HUDOLETNJAK

**KOŠUTICA – NEOPRAVDANO ZAPOSTAVLJENA
LJEPOTICA U KARAVANKAMA** 350

DAMIR BAJŠ

PLANINARSKO PUTOVANJE U ALBANIJU 352

DRAGUTIN KOLAC

NEDJELJA 354

IVAN PONGRAC

U ZAGRLJAJU DABARSKIH KUKOVA 358

VERICA THUNE-KOSTELIĆ

PLANINARSKE KUĆE I PUTOVI 359**PLANINARSKI TISAK** 360**VIJESTI** 365

SLIKA NA NASLOVNICI:

RAZGLEDNA PIRAMIDA NA JAPETIĆU, FOTO: FRANJO NOVOSSEL

SPELEOLOGIJA

JAMA VELEBITA – NAGRADA ZA IZAZOV

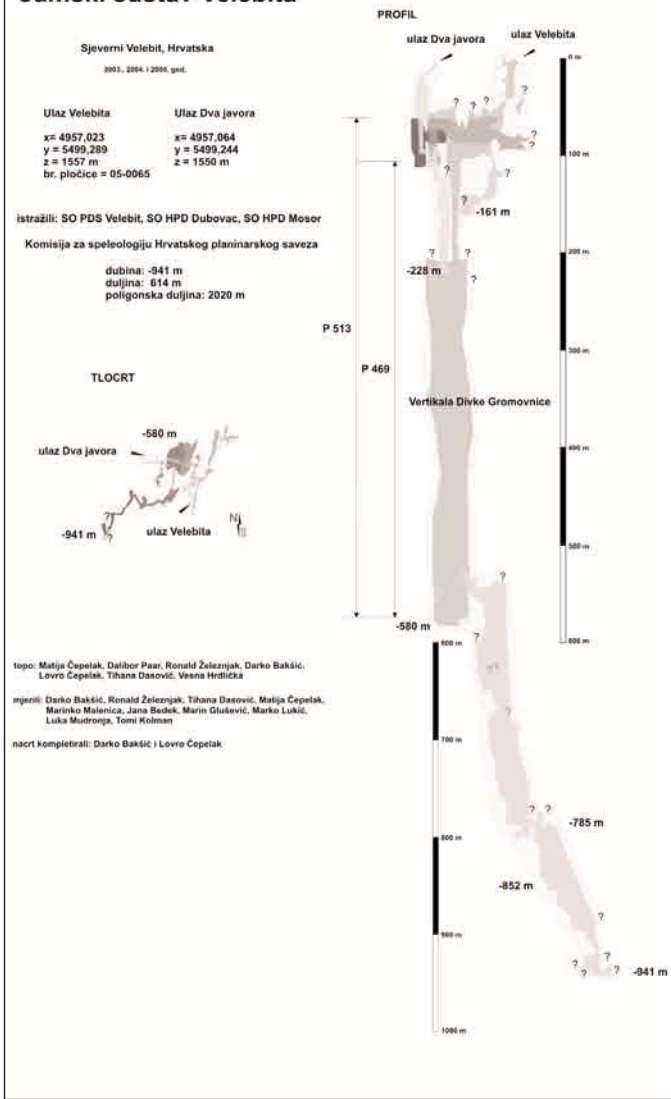
ANA BAKŠIĆ, Zagreb

Uprava Nacionalnog parka Sjeverni Velebit i ovog je ljeta odobrila speleološka istraživanja na području Crikvene u strogom prirodnom rezervatu Hajdučki i Rožanski kukovi. Tako je nastavljena njihova dobra suradnja sa Speleološkim odsjekom Planinarskog društva Sveučilišta »Velebit« iz Zagreba i Komisijom za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza, koji su prošlih godina organizirali više speleoloških istraživanja na sjevernom Velebitu.



Endemska pijavica
Croatobranchnus mestrovi

Jamski sustav Velebita





Zalazak sunca u Rožanskim kukovima

U razdoblju od 30. srpnja do 14. kolovoza više od 30 speleologa izmjenjivalo se u istraživanjima na području Crikvene, a najveća pažnja posvećena je nastavku istraživanja Jame Velebite. Ovoga ljeta ta je jama istražena do dubine od 941 metra i sada je treća po dubini u Hrvatskoj. Jama Velebita od prošle godine nosi titulu jame s najvećom podzemnom vertikalom na svijetu. Visina te vertikale je 513 metara.

Jama Velebita prošle je godine istražena do dubine od 580 m, a ove je godine četrdeset metara iznad dna pronađen ulaz u nove djelove jame. Velika količina vode i uski prolazi zaustavili su speleologe na dubini od 941 m. Cijela ovogodišnja ekspedicija protekla je u znaku lošeg vremena i problema s vodom u podzemlju. Periodički petstometarski slap u velikoj vertikali onemogućio je izlazak speleolozima iz jame te ih je petoro ostalo zarobljeno u jami 12 sati dulje nego što je bilo planirano.

Zahvaljujući Ministarstvu kulture koje je Speleološkom odsjeku PDS »Velebit« doniralo kameru, u ovom jedinstvenom speleološkom objektu snim-

ljeno je dosta video-materijala, a među ostalim, snimljeno je i stanište endemske pijavice *Croatobranchus mestrovi*, koja i ovdje živi.

U istraživanju su osim članova SO PDS »Velebit« (26) iz Zagreba sudjelovali i speleolozi iz SO HPD »Mosor« iz Splita (2), SO PD »Dubovac« iz Karlovaca (1), SD »Samobor« (1), Hrvatskog biospeleološkog društva (2) i SO HPD »Željezničar« iz Zagreba (1), te PD »Castrum Iovia« iz Ludbrega (1). Vođa ekspedicije bio je Darko Bakšić.

Sredstva i oprema za ostvarivanje ove ekspedicije osigurani su iz projekta Nacionalnog parka »Sjeverni Velebit«, namjenjenih za spelološka i biospeleološka istraživanja, od Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza, sponzora Iglu-sport iz Zagreba, te samih sudionika ekspedicije.



Dno jame Velebitena -941 m dubine

DINARA

NA DINARI OTVORENO PLANINARSKO SKLONIŠTE »MARTINOVA KOŠARA«

NIKOLA GOJEVIĆ, Kijevo

Ovogodišnji tradicionalni pohod hrvatskih planinara na Dinaru 10. rujna obilježen je otvorenjem »Martinove košare«, prvog planinarskog skloništa na Dinari. Sklonište se nalazi na području Donjih Turina, na visini od 1300 metara, točno na polovici planinarskog puta od Glavaša prema vrhu Dinare. Sklonište je obnovljena pastirska košara (koliba) pok. Martina Gojevića - Zrnice. Uz suglasnost njegove obitelji, kuću je obnovilo i planinarskim potrebama prilagodilo HPD »Sinjal 1831« iz Kijevo.

Sklonište je obnovljeno u stilu dinarske pastirske kolibe, zidano je kamenim suhozidom, ali

čvrsto i solidno, tako da može odoljeti i najvećim vremenskim nepogodama na Dinari. Unutar skloništa nalazi se pet metalnih kreveta na kat (10 ležaja), pet ležaja na tavanu (daske) te na nuždu još nekoliko ležaja u ostalim dijelovima skloništa. Svi ležaji imaju spužvaste prostirače. Za grijanje tu je oveća limena peć na drva. U neposrednoj blizini skloništa su i dvije gusterne s pitkom vodom. Unutar skloništa nalaze se još upisna knjiga i žig skloništa. Sklonište će biti stalno otvoreno i na usluzi planinarima tijekom cijele godine.

Pokretač i nositelj izgradnje skloništa bio je prof. Marko Gojević, osnivač i prvi predsjednik HPD »Sinjal 1831« iz Kijevo (Društvo je osnovano 1999.). Zahvaljujući njegovoj upornosti, radu i organizaciji, članovi HPD »Sinjal 1831« primili su se posla. Ovom prigodom treba zahvaliti i svim ostalim članovima Društva koji su radili na izgradnji skloništa, kao i svim planinarskim društvima koja su pomogla u okvirima svojih mogućnosti. Posebnu zahvalnost dugujemo obitelji pok. Martina Gojevića - Zrnica, koja je planinarima ustupila košaru, kao i njegovom unuku Bosku - Boli, koji je nazočio otvaranju skloništa.



Novo planinarsko sklonište »Martina košara« na Donjim Turinama
foto: Darko Berljak

Samom otvorenju novoga skloništa 10. rujna, po vrlo lošem vremenu, prisustvovalo je tristotinjak planinara te čelništvo Hrvatskog planinarskog saveza: predsjednik prof. dr. Hrvoje Kraljević, dopredsjednik Vlado Novak i tajnik Darko Berljak. U ime domaćina sve nazočne pozdravio je i dobrodošlicu poželio predsjednik »Sinjala 1831« Nikola Gojević, uručivši predsjedniku HPS-a grb društva u znak zahvalnosti za potporu Saveza pri izgradnji skloništa. Predsjednik HPS-a prof. dr. Hrvoje Kraljević izrazio je svoje zadovoljstvo u ime Saveza i nadu da

će novo sklonište privući još više planinara na Dinaru, jer su njime uvjeti planinarenja na toj planini višestruko poboljšani. U ime Saveza uručio je posebno priznanje HPD-u »Sinjal 1831« i Marku

Gojeviću, kao najzaslužnijem članu društva. Sklonište i sve nazočne planinare blagoslovio je svećenik iz Kijeva fra Mladen Kovačević, a potom su planinari krenuli na vrh Dinare. Po povratku u selo Glavaš svi su se počastili planinarskim grahom, koji su priredili Mira i Joso Gojević.

U ime HPD »Sinjal 1831« kao domaćina zahvaljujem svim planinarima koji su i ove godine sudjelovali na tradicionalnom pohodu na Dinaru, sa željom da nas iduće godine bude još više, te sve hrvatske planinare pozivam da planiraju svoje sudjelovanje na pohodu na Dinaru 2006. godine.

Dinara je naša najviša planina i već samom tom činjenicom, ali i svojom ljepotom, ona zaslužuje ljubav i brigu svih hrvatskih planinara.



Dio okupljenih sudionika pred skloništem na dan otvorenja

foto: Darko Berljak



Nikola Gojević, predsjednik HPD »Sinjal 1831« predaje plaketu društva HPS-u za dugoodišnju suradnju

foto: Darko Berljak

INTERVJU

RAZGOVOR S NIVES FARKAŠ-TOPOLNIK, RAVNATELJICOM PP MEDVEDNICA

Povodom obnove Horvatovih 500 stuba

prof. dr. ŽELJKO POLJAK, Zagreb

U subotu 2. srpnja 2005. održana je mala svečanost na Horvatovih 500 stuba na Medvednici, a u povodu njihove obnove. Obnovu je zamislila i izvela Javna ustanova Park prirode »Medvednica«, uz novčanu pomoć Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka u iznosu od 45.000 kuna. Uzvanike je pozdravila i popratni govor održala ravnateljica Parka prirode Medvednica ing. Nives Farkaš-Topolnik pa smo tu priliku iskoristili da joj postavimo nekoliko pitanja o planini koja najviše zanima Zagrepčane.

– **Obnova Horvatovih 500 stuba koju ste poduzeli još je jedan dokaz da Vašu ustanovu i planinare nadahnjuju isti ideali – prirodu približiti čovjeku. Zašto ste izabrali baš taj planinarski objekt?**

– Lokalitet Horvatove stube i izletišta Srnec tradicionalne su planinarske destinacije, a naša ustanova od samog početka pokušava promovirati sadržaje vezane uz pješačenje i šetnje. Tako smo uz pješačku stazu Miroslavec (Šestinski lagvić – Kraljičin zdenac) postavili table edukativnog sadržaja koje posjetitelje upoznaju s geološkom prošlošću i građom Medvednice; uz pomoć partnera izgradili smo stazu za osobe sa svim vrstama invaliditeta; uredili prilaz do špilje Veternice i obnovili



rasvjetu u njoj, poštujući životni ritam zakonom zaštićenih šišmiša; osposobili za posjećivanje srednjovjekovni rudnik galenita Zrinski; označili 110 km biciklističkih staza i tiskali biciklističku kartu kako bi bicikliste maknuli s najfrekventnijih planinarskih staza i drugo.

Isto tako je naš zadatak dispergirati ljude po cijelom prostoru Parka, kako bismo bar donekle smanjili pritisak na najugroženiju i posjetiteljima najopterećeniju vršnu zonu.

– **Imate li još sličnih planova na Medvednici?**

– U tijeku je izrada projekta uređenja pješačke staze od dvorca Oršić i kamenoloma u Bistri do Carionovih ili Francuskih rudnika, gdje će se i stanovnicima sjeverne strane Medvednice, na popularan

način, pružiti mogućnost upoznavanja s našom prirodnom i kulturnom baštinom. Nastavljamo s radovima na rudniku Zrinski, provodimo inventarizaciju živog i neživog svijeta parka u svrhu izrade plana upravljanja Parkom...

– **Koje je Vaše stručno stajalište o novim skijalištima, žičari i hotelima na hrptu planine s obzirom na ekologiju? Osobno sam vidio mezarje duboku vododerinu kod donje stanice skijske žičare, zapadno od jezera.**

– Skijalište je postalo činjenica na Medvednici, na koju mi kao ustanova nismo mogli utjecati. Ono što bi u svrhu zaštite ove planine pod hitno trebalo učiniti jest obustava automobilskog prometa prema vrhu subotom, nedjeljom i blagdanom. Nažalost, u te dane, a pogotovo u vrijeme skijaške sezone, vršna se zona pretvara u veliko parkiralište. Stoga je nova žičara nužnost, ali s početnom stanicom izvan Parka, kako automobili ne bi parking tražili na puteljcima ili šumama Medvednice. Zalažemo se i za javni prijevoz prema vrhu, ali za sada bez uspjeha. Nažalost, ovlasti su nam vrlo male.

– Nadležno ministarstvo je 2001. odobrilo Pravilnik o unutarnjem redu u Parku u kojem ima mnogo dobrih, ali i nekih dvojbenih odredbi. Najprije jedna dobra: po prvi put se predviđaju sankcije za oštećivanje markacija. Jesu li Vaši čuvari ikada do sada uspjeli nekome naplatiti kaznu od 200 kuna koju za to predviđa članak 81., točka 5.?

– Mandatne kazne nisu naplaćivane, zbog nekih zakonskih prepreka, ali smo pokretali više prekršajnih prijava.

– Jedan prigovor Pravilniku, jer će i ne stručnjak zapaziti neke čudne suprotnosti. Po njemu se npr. u Parku mogu organizirati brdske automobilističke utrke, čak je održano i prvenstvo Slovenije, jer to kod njih nije dopušteno, a istovremeno, ako ja vodim na Sljeme »organiziranu grupu veću od devet članova«



Crtež s pozivnice na otvorenje obnovljenih Horvatovih stuba

svoga planinarskog kluba, uspon smijem započeti samo na »mjestima koja su određena kao ulazu u Park« (članak 2. i 28.). Hoće li me nadzornik Parka oglobiti ako nisam ušao na »određenom« ulazu ili se moramo podijeliti na dvije grupe od po pet članova?



ING. NIVES FARKAŠ-TOPOLNIK

Rođena je u Zagrebu, gdje je završila osnovnu školu, gimnaziju i šumarski fakultet. Afinitet prema prirodi stekla je od svojih roditelja, koji su je još kao vrlo malu učlanili u HPD »Željezničar«, kojega su i sami bili članovi. Svoja prva planinarska iskustva stekla je na Medvednici i na Kalniku. Kao šumarski inženjer radila je u jednom zagrebačkom projektnom birou, a poslije u »Hrvatskim šumama« na poslovima izrade gospodarskih osnova, u šumariji, te kao voditelj Odjela za ekologiju. Ravnateljica je Javne ustanove Park prirode Medvednica od 2000. godine.

– Potpuno se slažem da ima nelogičnosti, no zbog stupanja na snagu novog Zakona o zaštiti prirode ići će se na izmjene ovog Pravilnika. Ustanova će prijedlog novog Pravilnika staviti na svoje web-stranice, kako bi oni koji za to imaju interes mogli dati svoje primjedbe. Što se tiče organiziranih posjeta, radi se o turističkim agencijama koje naplaćuju klijentima razgledavanje parka, a park od toga nema ništa. Postoji još jedan problem, a taj je da je Medvednica jedan od rijetkih parkova kojemu se ne zna broj posjetitelja. Taj je podatak izuzetno bitan radi određivanja ugroženosti pojedinih osjetljivijih lokaliteta.

– Gdje će biti mjesta za kampiranje koja su predviđena Pravilnikom?

Mjesto za kampiranje bit će definirano Prostornim planom područja posebnih obilježja Parka prirode Medvednica, koji je u rujnu dan na javni uvid. To je plan koji donosi Sabor. Izrađivač plana je Gradski zavod za planiranje razvoja grada i zaštitu okoliša, a naručitelj plana Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Prijedlog ustanove za kamp bio je Adolfovac, zbog postojanja infrastrukture (struja, voda).

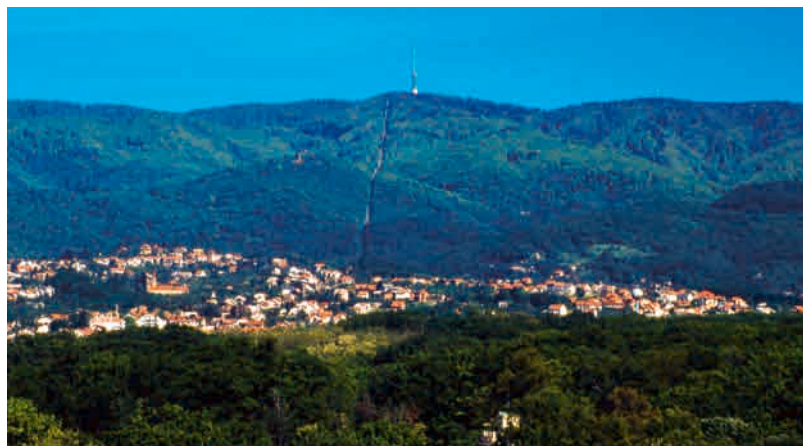
– **Moglo bi se reći da je osnutkom Vaše ustanove završila misija planinarske organizacije na Medvednici, koja se od 19. stoljeća borila za njezinu zaštitu. Kakvi su danas odnosi Vaše ustanove i planinarskih organizacija i kako planinari amateri mogu surađivati u ostvarenju njezinih zadataka?**



Jedan od ulaza u Park prirode Medvednica
foto: Branko Meštrić

– Ovo je pitanje o kojem ja razmišljam od svog dolaska na mjesto ravnateljice. Upravno vijeće javne ustanove je u svom sastavu imalo predstavnika Hrvatskog planinarskog saveza, što je trebala biti veza, odnosno i dalje utjecaj organiziranih planinara na sve što se ovdje događa. No, negdje je ipak zatajilo. S obzirom da i sama nosim gene jednog od naših prvih planinara – Ljudevita Farkaša-Vukotinovića, nikako ne smatram da je misija planinarskih organizacija završila. Čak dapače, možda bi putem javne ustanove oni lakše, a isto tako i ustanova uz njihovu sugestiju, pomoć i podršku mogla postizati bolje rezultate u aktivnoj zaštiti Parka prirode!

Navešću samo jedan banalan primjer: koševi za smeće van iz parka. Za planinare amatere uvijek imamo otvorena vrata. Ako ne reagiramo uvijek kako bi netko želio, to je samo zato što nas ima samo dvanaestoro zaposlenih, a prostor za koji nas je država zadužila ima površinu od 22.826 hektara, uz napomenu da na prostoru Parka živi čak 33.000 stanovnika.



Medvednica gledana iz Zagreba

foto: Tomislav Marković

LIČKO SREDOGORJE

BRDO MRSINJ I MRSINJGRAD U LICI**ZDENKO KRISTIJAN, Samobor**

Lička se magistrala, prošavši preko Plitvičkih jezera i preko prijevoja Vratnika (782 m) spušta u Koreničko polje. S ceste se lijepo vidi planinarima dosad nepoznato, ali vrlo zanimljivo, šumovito brdo Mrsinj, na čijem vršnom dijelu iz šume izviruju brojni kameni stupovi.

Riječ je o zanimljivu brdu na prijelazu od Male Kapele na sjeveru u Ličko sredogorje na jugozapadu. Od Male Kapele dijeli ga prijevoj Pogledalo (887 m) na cesti Korenica – Borje – Otočac. Ta je cesta ujedno glavni prilaz Plitvičkim jezerima od autoceste Zagreb – Split. Na istočnom podnožju Mrsinja nalaze se Korenica i Koreničko polje veliko $7,6 \times 2,9$ km. Preko južne padine Mrsinja vodi cesta Korenica – Bunić, koja se nastavlja preko prijevoja Ljubova (980 m) prema Ličkom Osiku i Gospiću. Prije izgradnje autoceste ova je slabo

prometna cesta bila najpogodniji prilaz središnjem dijelu Velebita iz Zagreba. Mrsinj je izvan Nacionalnog parka Plitvička jezera, a granica Parka prolazi njegovim sjevernim podnožjem.

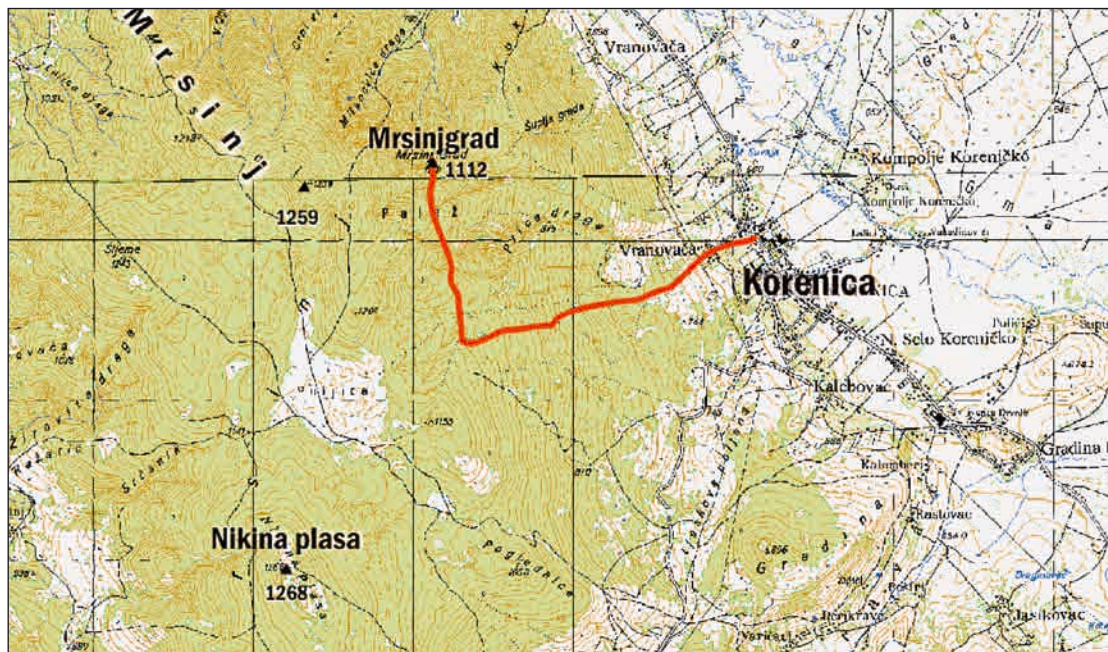
Glavni hrbat Mrsinja proteže u smjeru sjever – jug, a na njemu se neznatno ističu dva podjednako visoka vrha: na južnom dijelu Nikina plasa (1268 m), a na sjevernom vrh visok 1259 m. Ispod nižeg vrha nalaze se ostaci Mrsinjgrada (1097 m). To je zapravo kamenita izbočina na šumovitoj padini Mrsinja. Sa sjeverne je strane odsječena okomitom stijenom. Na maloj travnatoj južnoj padini nazire se nekoliko niskih zidića, a na najnižem dijelu kosine su ostaci spremišta vode. To je sve što je ostalo od nekadašnje utvrde.

O Mrsinjgradu ima malo podataka. Poznato je da je upravno središte krbavske biskupije, koja je



Mrsinj iznad Korenice

foto: Zdenko Kristijan



osnovana 1185. godine, bilo u Mrsinju. Poslije je sjedište biskupije preseljeno u Udbinu, a 1460. godine, zbog turske opasnosti, u Modruš kod Josipdola. Godine 1468. Mrsinjgrad je bio u posjedu krbavskih knezova Frankopana. Zanimljivo je da se po tom gradu jedna loza tih knezova prozvala »Mrsinjski«. Već 1527. zauzeli su ga Turci, a

Krsto Frankopan javlja iste godine da bosanski paša utvrđuje Udbinu, Mrsinj i Krlić. Franjo Fras 1835. g. napominje da je to bio prostran grad.

O Mrsinju nema podataka u planinarskim vodičima, a ne može ga se pronaći ni u postojećim planinarskim kartama, jer tu dosad nije bilo markiranih staza. U Korenici (1545 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2001.) nema planinarskog društva, ali postoji interes za planinarsko posjećivanje Mrsinjgrada. Na Mrsinju nema mina jer na njemu nije bilo ratnih djelovanja, ali su pristup donedavno otežavale zarasle staze. Za uređenje pristupa Mrsinjgradu prva se ozbiljnije zainteresirala Maja Šikić iz Turističke zajednice općine Plitvička jezera i, želeći obogatiti turističku ponudu, pokrenula je akciju. Djelatnici šumarije u Korenici prokrčili su odabranu prilaznu stazu, a skupina Koreničana uklonila je zaostali otpad s početnog dijela staze.



Ostaci Mrsinjgrada

foto: Zdenko Kristijan

Pismo upućeno HPS-u dovelo je iz Zagreba krajem srpnja 2005. tročlanu ekipu Komisije za planinarske putove HPS-a, koja je pregledala stazu. Budući da je trasa bila utvrđena i staza pripremljena, put je tada prvi put markiran. U tome je pomogao nadzornik iz NP Plitvička jezera, koji je ujedno markacista i koji je preuzeo daljnje održavanje markacija.

Budući da Lička magistrala, spuštajući se u Koreničko polje, vodi podnožjem Mrsinj, posjet vrhu vrlo je zahvalna usputna šetnja na putu iz Dalmacije prema sjevernoj Hrvatskoj ili obratno. Kod križanja za Otočac nalazi se restoran »Borje« (prije motel), a nekoliko kilometara dalje, u Korenici, restoran »Macola«. S tih tradicionalnih odmorišta dobro se vidi dugačak masiv Plješivice s vojnim i televizijskim objektima na najvišim vrhovima.

Markirana staza na Mrsinjgrad počinje na ulaku u Korenicu (658 m) iz smjera Plitvičkih jezera. Prva je markacija na Ličkoj magistrali, između »Borja« i »Macole«, i dobro je uočljiva iz automobila. Put prema vrhu vodi najprije Ulicom bana Derenčina, iza zadnjih kuća uspinje se livadom i zatim stazom kroz šumu sve do vršne točke. Uzduž staze je više malih livada s kojih se pružaju lijepi vidici. Uspjon je ujednačen i postupan, a samo je posljednjih pet minuta strm. Na vršnom je kamenu crvenom bojom ispisan naziv vrha. Mrsinjgrad je 440 metara iznad Korenice, a do vrha se stiže za sat i 20 minuta laganoga hoda.

Vidik s Mrsinjgrada je odličan: vide se Korenica i Koreničko polje, Plješivica s vrhom Golom Plješivicom (1646 m) te još nekoliko nižih vrhova. Ukratko, zahvaljujući blizini magistralne ceste, redovnim autobusnim linijama, ugodnoj stazi do vrha i prekrasnom vidiku, Mrsinjgrad je novo privlačno planinarsko odredište u Lici. Spomenimo i to da je Mrsinjgrad uvršten u novu planinarsku obilaznicu

O MARKIRANJU NOVIH PUTOVA

Poput Mrsinja, u Hrvatskoj ima više planina koje dosad nisu bile planinarski obrađene. Međutim, neki zanimljivi vrhovi zaslužuju barem jedan markirani prilaz. Odluka o tome da se ne markiraju novi putovi, koju je svojevremeno donio HPS, vrijedi za planine u kojima je zadovoljavajući broj putova, koje treba redovito održavati. Ako, međutim, postoji valjan razlog da se markira novi put, Komisija za planinarske putove poduprijet će markiranje. Na taj je način prije nekoliko godina HPS obnovio markacije od ulaza 2 u NP Plitvička jezera preko Oštrog i Tupog Medvedjaka do ulaza 1 kod Rastovače. NP je tada čak izdao prospekt staze, a djelatnici NP su preuzeli daljnu brigu o održavanju puta. Po izjavi nadzornika NP Zdravka Luketića, ovom polukružnom stazom prolazi osim domaćih planinara razmjerno velik broj stranih posjetitelja.

»Lički gorski biseri« koju je nedavno otvorilo PD »Željezničar« iz Gospića. Uspjon je moguć u svako godišnje doba, a najpovoljniji uvjeti su od proljeća do jeseni. Što drugo reći nego: posjetite Mrsinjgrad!



Vidik prema Koreničkom polju i Ličkoj Plješivici

foto: Zdenko Kristijan

JADRANSKI OTOCI: HVAR

KAKO NE TREBA PLANINARITI
ili... zašto ne planinariti naopako

JADRANKA VUKOVIĆ

ZAŠTO U SVETU NEDJELJU?

Odmah na početku svojega planinarskog »staža« naučila sam osnovno planinarsko pravilo: ne idi sam u planinu.

No što se dogodi kad se ljeti nađeš na Hvaru, a društvo nemaš? Pa naravno, probudi se planinarski zov – moram ići vidjeti Svetog Nikolu, najviši vrh otoka. Danima prije, u gradu Hvaru, svaki sam ga dan čeznutljivo gledala na karti otoka i Nikola me mamio da ga svojim očima vidim, barem izdaleka. Nisam željela da mi bude samo točka na karti, već sam ga htjela doživjeti uživo.

Sjetila sam se da sam svojedobno u »Hrvatskom planinaru« čitala članak o planinarenju po Hvaru – e, ali sad mi je taj tekst nedostupan. Iz Jelse telefoniram kući roditeljima da pogledaju u »Hrvatskim planinama« odakle točno počinje uspon na Svetog Nikolu. Eh, eh, kakva sam ja to planinarka kad nisam upućena u to čega ima, a čega nema u vodiču, lagano si zamjeram dok kod telefonske govornice čekam nekoliko minuta, koliko sam dala tati da pronađe traženi podatak. Doznajem da Hvar nije podrobno opisan u planinarskoj literaturi. No dobro, to me neće omesti u naumu da odem vidjeti što me zanima. Strašno bih si zamjerila da ne pokušam!

Upućujem se kombi-linijom do Svete Nedjelje i izlazim na posljednjoj stanici. Prvo ću se spustiti do mora. Oduševljena sam krajolikom kao da nikad prije nisam vidjela more! Tim bolje, jer ništa unaprijed nisam saznala o Svetoj Nedjelji, tako da mi je sve novo. Upućujem pogled prema najvišem vrhu s kamenim križem i uvjeravam samu sebe: ništa me neće omesti da se popnem jer je križ

jasan orijentir. Samo se trebam raspitati gdje točno počinje uspon, da ne lutam. Pitam djevojku koja prodaje sladoled. Kaže da moram prvo gore u selo, proći kraj crkve, da postoji cesta za vrh. Odlično što ima cesta, mislim, samo mi nije jasno gdje je crkva, nisam je vidjela, ali to mi valjda neće biti problem.

SVETI NIKOLA PRVI PUT,
ILI KAKO SE MALO IZGUBITI

Na betoniranoj plažici, nekadašnjoj stijeni, ostavljam sve stvari koje sam nosila sa sobom na more i laka k'o perce, puna dobre volje, krećem prema vrhu. Dakako, po najvećem suncu – opet kršim pravila... da, da, pročitala sam da treba izbjegavati uspone po najvećoj vrućini... ali kad ću se popeti ako ne sad? Nikakvo »bolje vrijeme« neću čekati, jer upravo mi ovakvo savršeno odgovara. Tijelo mi signalizira da bi dobro bilo što god i pojesti, no tko će sad gubiti vrijeme na tako prizemne stvari! Voda je životno važnija od hrane, to znam, i jedino što nosim je velika plastična boca. U jednoj kući zamolim ženu da mi je napuni vodom. Smiješno je bilo to što je nosim u ruci! Nosim i fotoaparat, i on spada u planinarsku opremu.

I eto me, prolazim selo i kročim makadamskom cestom, gledam vinograde što se terasasto pružaju, tepam si da cvrčci cvrče samo meni, gledam magareći izmet po putu (ne znam doduše otkud mi ideja da je baš magareći, možda je i od mule ili mazge?), i na trenutke se uvjeravam da ovo i jest staza za magarce, kad eto upravo jedna magarica ide njome prema vrhu.



Sveti Nikola na Hvaru

foto: Tomislav Marković

Pijem vodu, brišem sretni znoj sa čela. Voda se sve više grije, pijem je mlaku – ne smeta. Da, da, znam da je čovjek izumio termos-bocu, ali meni je jednostavnije nositi tekućinu u običnoj bočici. Glavno je da je ima, i da je vidik lijep. Putem se i igram s bocom, malo je držim u jednoj ruci, pa u drugoj, bučkam tekućinu, okrećem začepljenu bocu. Što ću, moram se malo zabaviti sama kad me nema tko drugi. Uživam zapravo!

Odjednom cesta prestaje. Hm, pa da, razmišljam, ovo je cesta koja vodi u vinograde, dalje nema. Ovo nije planinarska cesta, to sam shvatila. I nema, s te strane, ceste do samog vrha. Predjel postaje stjenovit. Orijentir mi je i dalje križ na vrhu, ali izgubila sam put, nema planinarskih oznaka. Kročim naprijed, dakako. Voda u boci se u međuvremenu ugrijala, pijem je toplu. Pijem najtopliju vodu u svojem životu! Neka, treba i to probati, vodu na solarno grijanje. (Glavno da sunce nepogrešivo radi svoj posao. Samo ti sjaj, sve je ljepše kad je sunčano!)

Provlačim se kroz granje crnogorice i razno grmlje, meni bezimeno (slabo su me učili u školi), ponegdje sam sebi jako smiješna: prvo moram gledati gdje ću odložiti bocu vode da se ne otkotrlja dok se popnem da sljedeću stijenu. O da, bilo je i da se otkotrljala... (bila sam jako brižna prema

boci). Onda sam malo tumarala jer nisam vidjela križ. Tu je negdje, blizu, vodim unutrašnji monolog. Nailazim na neko staro odlagalište otpada u procijepu između dviju stijena. Sram bilo one koji su to ostavili! No, ima i nešto pozitivno dok se provlačim uz to smeće: tu je hlad! Jesam li prolila više znoja ili popila više vode, ah, tko bi to sad znao. U jednom trenutku mi je pala kamenčina na nogu, promijenila položaj čim me vidjela! Opet stvari gledam pozitivno: dobro je da nikoga nema ispod mene (dakle, dobro je što se penjem sama), nikoga kamenčuga neće opaliti po glavi rušeći se. Ne šepam, nije strašno, imam pametnijeg posla nego misliti boli li me. (Aha, tako ti i treba kad ideš sama! Taj udarac ti je kazna!)

NA VRHU BAJKA, ALI...

I eto me na vrhu otoka, 628 metara visokom Svetom Nikoli. Ma gle ti to, iz Svete Nedjelje se uopće ne vidi da je tu kapelica! Iznađenje! U metalnoj kutiji je tanka planinarska bilježnica, ispisana, trebalo bi donijeti novu, i kemijska olovka sa znakom češke televizije.

Uživam u vidiku na sve strane: otok Šćedro, Vis, Paklinski otoci, cijeli Brač, Starigradski zaljev s mnoštvom zelenih uvala i dio unutrašnjosti Hvara s još vidljivim ostacima požara iz nekog



Križ na vrhu Svetog Nikole na Hvaru

foto: Kresimir Ožanić

ranijeg ljeta. Namjeravam fotografirati, sve je spremno (motiv, ja) – osim fotoaparata! Ne može »okinuti«. Pa dobro, što je sad? Koliko god pritišćem dugme za »okidanje« – ništa. Aparat se zainatio protiv mene!?! (Eto mi kad nisam htjela kupiti digitalni, s njim ne bi bilo problema.)

Da ne bude zabune, novi sam film stavila netom prije uspona, na plažici gdje sam ostavila stvari. Čak sam ondje ispucala i dvije fotografije. Okrećem fotoaparat ne bih li uspostavila dijagnozu, što mu je. Pa film je premotan! Očito sam nehotice pritisnula dugme koje nije trebalo!

Kako ću dokazati da sam bila na vrhu, a nemam sliku, bar za uspomenu. Pa dobro, kažem, stavit ćeš drugi film i popeti se još jednom za koji dan, kad ti se noge malo oporave. Odlazim do kućice nadomak vrhu otoka. Uza zid u ležaljci drijema mladić lijep poput princa iz bajke. Moje kretanje ga razbudi i ja ga upitam za put u Svetu Nedjelju. On me uputi, zahvalim mu i odlazim, sad konačno po označenoj planinarskoj stazi. Razmišljam kakav je to kontrastan prizor bio: nenadano mu dolazi jedna znojna i prljava magarica, njemu, u čistoj bijeloj majici »Zaštita od požara«. Mora da sam izgledala poput Pepeljuge.

Boca vode sada je prazna, spljoštila sam je i njome malo bubnjala o noge. A moram se malo zabavljati, rekoh već. Osjećam iscrpljenost i ne pazim baš na svaki korak. Na jednom prijevoju kamenje se otkliže pod nogama i malčice razderem kožu na goloj nozi (da, znam da su za planinarenje dugačke hlače i planinarske cipele, a ne ove moje

kratke hlačice i tenisice). A onda još jedna nezgodica: kamenje me još jednom prevari i... pukla mi je tenisica, udarila sam gležanj, u roku »keks« je natekao i boli, na trenutak moram sjesti i odmoriti se. Neko vrijeme šepam, nije to ništa, tješim se. Sjetim se: na srednji Velebit sam krenula šepava i uspješno odšepala Dabre s nešepajućim članovima.

Kao nagrada za sve muke što sam ih preživjela (šalim se, jer ne bih ni voljela da je sve bilo obično) – zgodno mi je uz put došla pećina. Baš mi se na pravom mjestu, u pravom trenutku, stvori jedna takva! Ulaz je prostran, špiljica je lijepa, ne treba baterijska svjetiljka za razgledanje, dovoljno je dnevnog svjetla. U njoj kapelica.

SVETI NIKOLA, DRUGI PUT

More je izvidalo moje ogrebotine i za dva dana spremna sam za još jedan pohod na Svetog Nikolu. Ovaj put ću označenim planinarskim putom. Fotografirala sam sve što sam htjela, osim princa na vrhu. Nije ga bilo. A čak sam putom razmišljala da mu kažem kako je ljepši od princa iz bajke (mlađi je od mene, ako to ima kakve veze). Bio je njegov kolega i, osim pozdrava, nisam mu rekla ništa.

Na vrhu sam bila sama, sjela kod križa, uživala, izula se bosa, fotografirala »znamenite« pokidane tenisice u kojima sam se penjala, utisnula žig na razglednicu koju sam ponijela.

Eto, dragi moj Sveti Nikola, vidiš li koliko te volim, kad se svaki drugi dan penjem na tebe!

JUŽNI VELEBIT

SNIJEG I SUNCE JUŽNOG VELEBITA

Uspomena na izlet prošlog proljeća

GORDANA BURICA, Split

Članovi Planinarskoga kluba »Split« već su duže vremena htjeli na neku zahtjevnu planinarsku turu po južnom Velebitu, u zimskim uvjetima. Znajući da su velebitski vrhovi još uvijek pokriveni visokim snijegom, bili smo oprezniji, ali ustrajni da pokušamo.

Za samo jedan dan popeli smo se do prijevoja Buljme i skloništa Struge, nauživali se ljepote i zimskog ugođaja, provjerivši pritom svoju izdržljivost u snježnim uvjetima, s otežim ruksacima.

Iz Splita smo pošli rano kako bismo još za dana stigli do planinarskog skloništa na Strugama.

Pazili smo da ostane vremena za povratak u dom »Paklenica«, ako zbog nepovoljnih uvjeta ne bismo mogli stići do Struga.

Osvanuo je sunčan i topao dan, bez vjetra. Prolazeći kroz klanac Velike Paklenice, slušamo huk i šum vode koje ove godine ima u izobilju. Tonovi su razni, od gromoglasnog rušenja preko stijena u donjem toku, do tihog i harmoničnog zvuka u gornjem. U ljepoti i samoći staze, koju već osjećam kao domaću, srećem prve ljubičice i bijele šafrane, razmišljajući o tome kako na ovako velikoj planini u jednom danu doživljavaš i zimu i proljeće.



Proljetni snijeg na Strugama

foto: Gordana Burica



Odmor iznad Velike Paklenice

foto: Gordana Burica

Nakon kratkog odmora i okrijepe u domu, šestoro hrabrih polazi uzbrdo. Veseli nas vijest da je prije nas krenula skupina velebitaša iz Zagreba. To je dobro jer ćemo imati društvo, a snijeg će biti ugažen. Ipak su oni mlađi i snažniji!

Premda smo svi smanjili opremu na minimum, ruksaci su teški, uzbrdica strma, a dan topao. Znojimo se, ali dobro napredujemo. Na snijeg nailazimo već na polovici puta prema Buljmi. Stavljamo gležnjače i nastavljamo gaziti utabanim stopama naših prethodnika. Planinarski štapovi na koje smo pričvrstili krplice uvelike nam pomažu. Svaki sljedeći korak, pri kojem ne znaš hoće li te ugažena stopa izdržati ili ćeš propasti dublje, sporiji je i put se odužuje. Meni je malo lakše jer sam lakša od prethodnika, pa manje propadam. Ipak, dogodi se da upadnem do kukova, a tada se nije lako izvući, pogotovo s teretom.

Oko nas bjelina planine, u daljini vrhovi, more, otoci, sve u blagoj magli. Željela bih da je sve blistavije i plavije, ali ne možeš imati baš sve.

Sretna sam što nema kiše i vjetra. Gazimo tako već dvatри sata, hvata nas prvi umor, ali mora se dalje! Svakih me nekoliko koraka neki predivni prizor snježne planine ostavi bez daha, vadim foto-aparat. Kad bih bar mogla snimati samo očima!

Oko sat vremena prije cilja sustižemo velebitaše, koji su još opterećeniji od nas. Pozdravljamo ih i u izmiješanom sastavu dolazimo na prijetoj. Nakon izlaska na čistinu, puca pogled na snježne brežuljke i proplanke Velebita. Čini mi se da nikad nisam na jednom mjestu, odjednom,

vidjela toliko skladne ljepote i bjeline.

Sad već jako umorni, stižemo do skloništa. Ulaz je slobodan od snijega. Unutra je prljavo, ali na sigurnom smo, a ima i suhih drva. Prvih pola sata jedva dišemo od dima pokušavajući naložiti vatru u peći. Tek nakon čišćenja cijevi između dimnjaka i štednjaka uspijevamo se osloboditi dima. Mlađi jedu vani, pod odsjajem bljeskavog sutona, već su i šatore podigli. Starijima više odgovara zatvoren prostor.



Planinarsko sklonište »Struge«

foto: Gordana Burica



Proljeće i zima na južnom Velebitu

foto: Gordana Burica

Večerao za stolom, a zatim se povlačimo na počinak. Ustupamo stol mladima, a oni nastavljaju s kuhanjem i pričom. Ništa nam ne smeta, mi smo već pomalo u carstvu snova, a oni su pristojni i obazrivi. Poželjesmo više ovakvih mladih u planini!

Dogovor je s drugom skupinom: sutra u 9:30 na Stražbenici. Ustajemo u 6 sati. Nakon doručka krećemo. Snijeg je smrznut, trebat će nam više vremena i pozornosti. Nečiji krivi korak, prosklizavanje ili pad, donijeli bi nam velike nevolje i pokvarili svu ljepotu. Zato smo jako pažljivi i uz mnogo opreza stižemo na Stražbenicu. Tu nas čeka Nikola i zajedno produžujemo prema Velikom Rujnu. Ova staza, poznata po ljepoti, po snijegu ima posebnu draž. Doduše, pod nogama nam je sad raskvašen snijeg. Nekima su noge već mokre ili polumokre i nije baš ugodno.

U blizini kapelice na Velikom Rujnu grijemo se i ručamo. Zoran i Miro odlaze

prema Starigradu Paklenici po kombi, a mi ostali prema Zavrati. Preko cijelog Velikog i Malog Rujna gazimo snijeg, iako sunce prži. Markacije nisu baš »kao na dlanu«, ali snalazimo se.

S Malog Rujna skrećemo prema Zavrati i tek nedaleko od skloništa ostavljamo za sobom snijeg, koji nas je ovaj put oduševljavao svojom netaknutom ljepotom, i iscrpljivao svojim prisustvom na velikom dijelu puta. Nakon odmora i kave na suncu ispred skloništa, spuštamo se prema Šibuljini kroz kamen i krš, noge postupno posustaju, a

ruksaci, iako dijelom ispražnjeni, sve su teži.

Srećom, naš kombi čeka i po planu krećemo natrag. Još samo piće na Murteru... Zapravo, meni topli čaj, zbog prehlade koja me uhvatila, a koju sam u Splitu svladala vitaminima i velikom željom da odradim taj zahtjevn, ali nezaboravni planinarski pothvat.



Pred planinarskim skloništem »Zavrata«

foto: Gordana Burica

PLANINARSKE OBILAZNICE

OBILAZNICOM »ZA DUŠU I TIJELE« OKO MARIJE BISTRICE

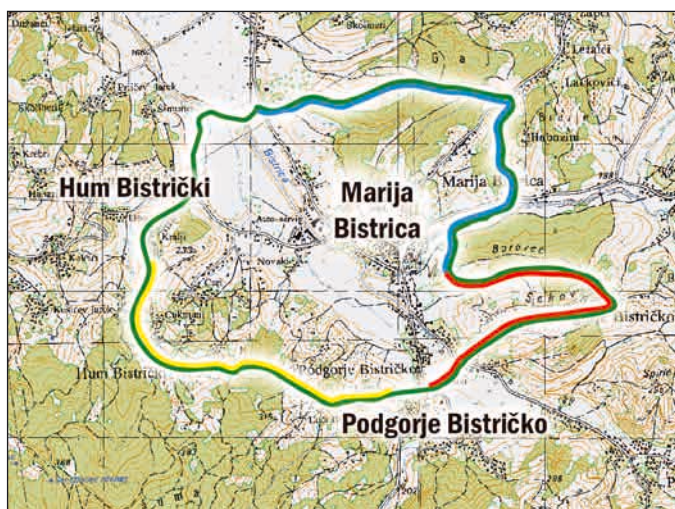
DRAGEC NOVINA, Marija Bistrica

U hrvatskim je gorama i planinama mnogo planinarskih putova, staza i obilaznica. Cilj im je isti: da planinarima i drugim ljubiteljima prirode omoguće sigurno kretanje do odredišta. Najnovija je, a ujedno i najmlađa, planinarska obilaznica »Za dušu i tijele« PD-a »Grohot« iz Marije Bistrice. Nastala je u lipnju i srpnju ove godine, a svečano je otvorena na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti 5. kolovoza 2005.

PD »Grohot« osnovano je 11. prosinca 2002. i broji 62 člana mlađe i srednje dobi, a ima i školske djece. U nepune je tri godine poduzelo više od šezdeset izleta i pohoda po Hrvatskom zagorju, Međimurju, Slavoniji, Samoborskom gorju, Gorskom kotaru, Velebitu, Dinari i slovenskim planinama, s ukupno oko 900 sudionika. Društvo je

uredilo nekoliko planinarskih i hodočasničkih putova i staza, koje spajaju zagrebačko i zagorsko područje s Marijom Bistricom, a služe hodočanicima i planinarima.

Na samom početku rada Društva, članu Mirku Fuliru sinula je zamisao o obilaznici oko Marije Bistrice, za goste da vide njezine ljepote, a za domaće da obilaženjem nađu predah i odmor od svakodnevnih briga. Nikome nije ništa govorio, već se dao na posao i – od A do Ž, sve je napravio sam. Trasirao je stazu, uredio je, postavio veliku informativnu ploču na početku staze, sve oznake i drvene table s ugraviranim duhovitim natpisima i vlastitim stihovima, i na kraju - izradio drveni mostić preko potoka. Njegovo je djelo i dnevnik obilaznice. Viđalo ga se uokolo s ruksakom, balti-



com (mala sjekirica), kanticom s bojom i ostalim priborom za rad. Samo je šutio i radio. Tek tjedan dana prije otvorenja, naš je Mirko svečano objavio da je obilaznica gotova i zatražio pregled od Upravnog odbora PD »Grohot«. Iznenađenju i oduševljenju nije bilo kraja, na što je samo skromno dodao: *Ovu obilaznicu darujem našem društvu, svim planinarima i ljudima dobre volje koji će kročiti na nju. Zvat će se »Za dušu i tijele«.*

Obilaznica počinje i završava podno bistričke Kalvarije. Prolazi prekrasnim krajem, vidici pucaju na sve strane, čovjeku od silne ljepote i miline zastaje dah. Izmjenjuju se pitomi brežuljci, male udoline ispresijecane potočićima, lugovi i šumarci, njive, zelene livade i cvjetna polja, sela raštrkana po bregovima, a vinogradi i klijeti na svakom brežuljku. Malo dalje u ravnici je rijeka Krapina, a u daljini ponosno stoje naše planine: Strahinjšćica, Ivanščica, Ravna gora i Kalnik. Sam pogled na Mariju Bisticu, njezinu impozantnu crkvu i Kalvariju, čini čovjeka posebno radosnim. Umoran putnik tu zaista može okrijepiti dušu i tijelo, otpočiniti i dati srcu oduška. I samim kajkavskim nazivom staze tvorac je pogodio u srž osjećaja – *za dušu i tijele!*

Obilaznica se sastoji od tri šetnice, koje se mogu obilaziti i zasebno:

1. Crvena šetnica »Put patnje i radosti«, dijelom prolazi Kalvarijom, dalje šumom, pokraj vinograda i klijeti. Obilazak traje 1 sat.
2. Plava šetnica »Od prošlosti do sadašnjosti« vodi mimo dvorca Hellenbach (17 st.), uz lovački rezervat i park skulptura, gdje su umjetnici iz raznih zemalja izradili impozantne drvene kipove. Posebno je impresivna »Posljednja večera« s Kristom i dvanaest apostola u prirodnoj veličini. Zanimljivo je da je svaki lik izradio drugi umjetnik. Obilazak ove staze traje sat i 20 minuta.



Gosti na otvorenju obilaznice

3. Žuta šetnica »Steza za špancir – gospon Fulir«, stvarno je stvorena za *španciranje*, a slučajno je prezime autora staze istovjetno s glavnim likom poznatoga hrvatskog filma »Tko pjeva, zlo ne misli«. Obilazak ove dionice traje sat i 10 minuta.

Cijela obilaznica duga je oko 15 kilometara, ima 8 kontrolnih točaka, a obilazak traje oko 4 sata. Dnevnik obilaska može se nabaviti u Turističkoj zajednici u Mariji Bistrici (tel. 049/468-380), i u PD »Grohot«, kod tajnice (tel. 049/444-268). Grupni dolazak može se najaviti autoru staze Mirku Fuliru (tel. 098/250-513).

Što drugo reći nego: dragi planinari i ostali ljubitelji prirode, posjetite bistričku planinarsku obilaznicu »Za dušu i tijele«. Ugodno ćete se provesti, osnažiti tijelo, a dušu nahraniti ljepotama kraja i naše zajedničke zaštitnice Majke Božje Bistričke. Veliko hvala našem planinaru i prijatelju Mirku Fuliru za ovaj dar. Još nešto. Zadnja kitica njegove pjesme »Za dušu i tijele« (cijela je otisnuta u Dnevniku) glasi:

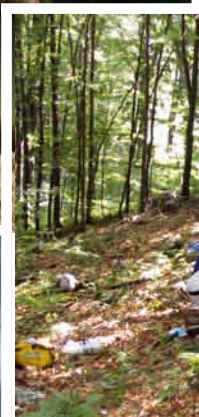
*...i si sme tak srečni
koj sme delič toga
te prirode liepe
stvorene od Boga.*



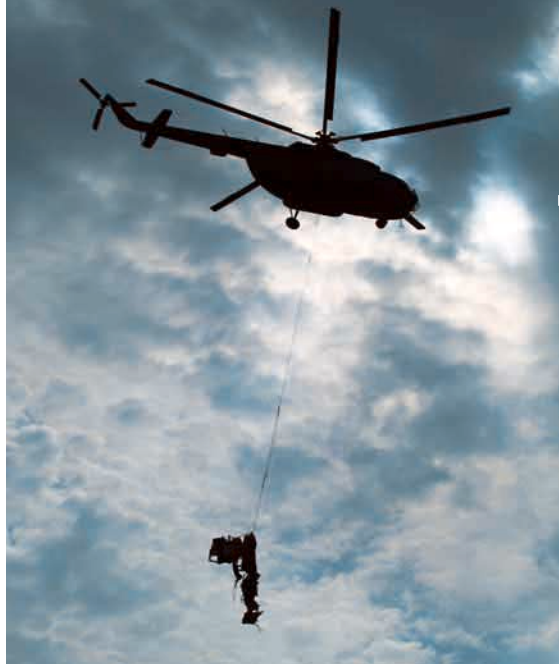
HRVATSKA GORSKA SLUŽBA SPAŠAVANJA OVOGA LJETA



Akcija čišćenja kanjona
Zrmanje od automobilskih olupina



Potražna
zrakoplovom





Članovi HGSS na zemlji,
u vodi i ispod površine vode



pripremio: VINKO PRIZMIĆ,
pročelnik HGSS, Split



akcija za mađarskim
na Oštroj Medvjedaku



Pročelnik HGSS Vinko Prizmić i tajnik
Darko Berljak s Predsjednikom Republike
Stjepanom Mesićem, prilikom primanja
Povelje RH za zalaganje i doprinos HGSS-a



TRIGLAV

SUSRET NA NAJVIŠOJ RAZINI

MIRJANA HUDOLETNJAK, Zagreb

Svake godine, gotovo tradicionalno, u srpnju i kolovozu u naše planove uvrštavamo izlet u Julijske Alpe i na njihov najviši vrh Triglav (2863 m). I ove smo godine naumili provesti četiri dana na Triglavu i u njegovoj okolici.

Četrdesetak nas, sve članova HPD »Zagreb-Matica«, nabijeni dobrom voljom i dobro opremljeni krećemo iz Mojstrane »čez Kot« do planinarskog doma Valentina Staniča ili popularne Staničeve kočice (2323 m). Krasno je to mjesto za noćenje i uživanje u visokogorskom ambijentu, s pogledima na goleme vrhunce Triglav, Škrlaticu, Jalovec, Vrbanove špice i Rjavinu. Svi su vrhovi bili uljuljani u ostatku sunčanog dana, spremni za počinak.

Sutradan ujutro, 5. kolovoza, oduševljava me plavo nebo, bez oblačka, najplavije što sam ga

ikada vidjela (ne znam zašto me bijeli oblaci u planinama uvijek podsjećaju na mamine *šnenokle*). Triglav se ukazao kao golemi div po kojem već trčkaraju »liliputanci«, unatoč jakom vjetru. Upućujemo se prema Kredarici, gdje ćemo, ovisno o vremenskim prilikama, zaključiti može li se na Triglav ili ne. Baš taj vikend održavala se proslava 110. obljetnice Aljaževog stolpa, uz misno slavlje i dolazak slovenskog premijera Janeza Janše i američkoga veleposlanika. Nismo za to ranije znali, no kad smo to saznali, bilo nam je jasno zašto helikopteri slijeću svaki trenutak.

Nakon jednosatnog odmora, uz dodatan poticaj u vidu crne kave i kolačića, krećemo u posjet tom 110-godišnjem starcu. Treba nam sat i pol penjanja uz klinove i sajle, uz brojna mimoilaženja na najgorim usjecima. Na vrhu stoji stari Aljaž, tu, gdje stalno vlada sveopće veselje, cika-vika i okidaju digitalci. Cijela Europa je ovdje: Poljaci, Francuzi, Španjolci, Česi, Belgijanci i mi Hrvati. Puno naroda i jezika, uz jedan cilj: ljubav prema planinama, visokogorskom svijetu i zajednički susreti i druženja. A starac Aljaž samo se smiješio, važan i uzdignute glave, u svom očuvanom srebrnom odijelu i, s čuperkom stožaste kapice, koja odaje njegovu starost. Postojan za sva vremena u dočeku i ispraćaju nas putnika-planinara, svake godine na istom mjestu. Čak se i vjetar primirio.



Članovi HPD »Zagreb-Matica« na vrhu Triglava

Poslije napora i uzbuđenja nagradili smo se u planinarskom domu na Kredarici juhicom s rezancima, jotom, grahom i »Zlatorogom«. Mljac, mljac. Sretni i zadovoljenih trbušića mogli smo polagano nastaviti do Staničeve koče, polazišta naših tura. Nekima to nije bilo dovoljno pa su krenuli do obližnjeg vrha Cmira (2393 m), koji je djelomično osiguran klinovima i sajlama.

Sutra su pred nama novi ciljevi: Rjavina, Vrbanove špice, Begunjski vrh, već prema željama i mogućnostima. Lijeno se izvlačimo iz topline kreveta (s mislima kako se bolje izležavati na moru, uz šum valova i ciku punih plaža). Pogled mi se lijepi za prozor sobe kroz koji se probija svježina planinskog jutra, uz blejanje ovaca i miris pečenih jaja. Bože dragi, osjećam se kao Heidi!

Dok smo se još sneni pripremali za današnju turu, na jutarnjem, već ojačalom suncu, ispred doma (ma ne možeš vjerovati, baš tu), ispred nas stvorio se stasom i glasom sam slovenski premijer Janez Janša. O, pa to se mora ovjekovječiti: hrvaški planinci rame uz rame sa slovenskim premijerom podno Triglava, na 2323 m. A sve to snima slovenska televizija – premijera je navečer u udarnom televizijskom terminu, na dnevniku. Zvijezde su rođene! Nakon brojnih blicanja, smijeha, a i škakljivih pitanja našeg Drageca o dragom nam vrhu Svete Gere (odgovor premijera poznat je samo našem pregovaraču Dragecu), premijer se uz



planinarski pozdrav uputio na Kredaricu, na proslavu 110. obljetnice Aljaževog stolpa, a mi prema Rjavini.

Oštro, po klinčanom putu i sajlama, dolazimo na zelenu livadu, odakle nam se otvaraju vidici prema Jalovcu, Škrlatici, Vrbanovim špicama i Triglavu, gdje se ponovno okupljaju ljudi. Put nastavljamo dalje preko sajli i klinova do samog vrha. »Žigomane« čekaju kao nagrada žig i jastučić s tintom. Dok vadimo planinarske dnevnike, obavija nas kapa sivih oblaka, što ne sluti na dobro. Sve se uskomešalo. Najbolje je da polako sidemo u sigurnost planinarskog doma, toplih kranjskih kobasa i piva. Tako i bi, jer u popodnevnom satima bili smo počašćeni kišom i sivim tmastim oblacima. Ma, baš nas briga, u domu je toplo i veselo, a za sutra nam je preostao još samo silazak preko Vodnikovog doma na Velom polju (1817 m) do Rudnog polja (Pokljuka 1340 m), gdje nas čeka autobus.

Kiša se u noći pretvorila u snijeg i zaodjenu Triglav bjelinom.



Sa slovenskim premijerom Janšom kod Staničeve koče

KARAVANKE

KOŠUTICA – NEOPRAVDANO ZAPOSTAVLJENA LJEPOTICA U KARAVANKAMA

DAMIR BAJS, Zagreb

Među planinarima, kako slovenskim tako i hrvatskim, često se spominje planinski masiv Košute u Karavankama, koji predstavlja prirodnu i političku granicu između Austrije i Slovenije. Dugačak je 12 kilometara, a proteže se od Ljubeljskog vrha na zapadu do Male Košute na istoku.

Gotovo okomito na glavni greben Košute, od kojega ga dijeli Hajnževo sedlo, stoji manja, ali ne manje zanimljiva planina Košutica, koju još zovu i Ljubeljska Baba. Njezin najviši vrh visok je 1968 metara, ali, iako za Košutom zaostaje visinom i veličinom, nimalo ne zaostaje ljepotom.

Da bismo se sami uvjerali što ima na Košutici, uputili smo se ljetos autom do tunela pred današnjim graničnim prijelazom Ljubeljem. Staza počinje desno od ulaza u tunel i kratkom prečicom ubrzo izbija na staru cestu za nekadašnji granični prijelaz,

koji se nalazi na nadmorskoj visini od 1360 m. Za uspon do planinarskog doma na Ljubeljskom sedlu treba oko 45 minuta. Dom se nalazi samo dvadesetak metara prije granice i »vrata« Ljubelja. To su dva kamena obeliska s natpisima i metalnim lancem, koji daju do znanja da se nalazimo na samoj graničnoj crti. Ovdje se prelazilo još od rimskih vremena, jer je to bila najkraća veza između Ljubljanske i Celovačke kotline, prije nego što je probijen tunel kroz Karavanke. To je ujedno bio i najstrmiji prijelaz u Alpama, jer je na slovenskoj (gorenjskoj) strani nagib ceste i do 28%. Današnji je izgled prijelaz dobio 1945. godine, a prilazna cesta gradila se od 1932. do 1933. godine.

Od planinarskog se doma treba spustiti na austrijsku stranu oko 300 m. Na prvom zavoju markacije skreću desno i tu počinje staza za Košuticu. Staza vodi isprva šumom, po blatnjavoj stazi, do grebena i vrha Rjave peči. Na jednom mjestu vodi samim rubom grebena i nije šira od širine gojzerica, pa je nužan oprez pri hodanju.

Nakon oštrog jednosatnog uspona dolazi se do drvenih ljestava visokih desetak metara, koje pomažu svladati jedan teži detalj puta. Odmah na vrhu tih ljestvava dočekuje nas sajla na uskoj polici.

Većim dijelom staza ide samom granicom, o čemu svjedoče granični kameni i natpisne ploče. Dakako, vidici su s visinom sve širi. Pogled najviše privlače masivi Begunjščice, Stola i Kozjaka (Geisberga) iznad Klagenfurterhütte, na koji se može doći od prijevoja Belščice na stazi Zelenica – Stol. Nakon daljnjih dvadesetak minuta već smo



Bivši granični prijelaz Ljubelj

foto: Damir Bajs



Ljestve na stazi

foto: Damir Bas

na vrhu Rjave peči (1614 m). Veći dio staze od Rjave peči ograđen je žičanom i drvenom ogradom, zbog stoke koja pase s obje strane granice. Nakon Rjave peči staza vodi položitije preko livada prepunih cvijeća: encijana, osjaka, zvončića, žabnjaka i drugih planinskih ukrasa. Vidici su sve dalji i na austrijsku stranu. Austrijska strana djeluje pitomije od slovenske jer sjeverne padine Zajmenovih peči i Košute gotovo okomito padaju na sjevernu stranu, a na austrijskoj se strani redaju se niži vrhovi, išarani šumama i livadama.

Završnih je pola sata uspon na vrh Košutice vrlo strm. Staza se u zavojima oštro diže i kako smo bliže vrhu, ostaju samo rijetka stabla klekovine smreke i bukve. Za ukupno tri sata eto nas na vrhu, točnije na dvama vršcima podjednake visine (1968 m). Vrhovi su međusobno udaljeni samo tridesetak metara, ali između njih je sedlo na koje se treba spustiti i zatim se na drugi vrh popeti pomoću klinova i sajle. Žig i upisna knjiga postavljeni su na sjevernom vrhu.



Ljubelj s vrha Košutice (1968 m)

foto: Damir Bajš

Vidik s vrha nesmetan je na sve četiri strane, a posebno je impresivan prema Košuti. Tko se ne želi vraćati istom stazom, može se preko južnog vrha spustiti prema Hajnževom sedlu. Put je cijelom svojom dužinom zahtjevan, zbog krušljiva terena, strmine i mjestimično uske staze, pa iziskuje veliku pozornost. Da bi ga se lakše svladalo, postavljeno je nekoliko čeličnih sajli. Pogled cijelo vrijeme privlači Veliki vrh na Košuti, a lijepo se vidi i osigurani put (ferrata, rekli bi neki) koji od Hajnževog sedla vodi na Veliki vrh. Na njemu pronalazimo nekoliko »stočica« kako polako napreduju. Riječ je, dakako, o odvažnim planinarima koji su za uspon odabrali ovu srednje tešku stazu.

Na Hajnževom sedlu, gdje smo susreli mladi zaljubljeni austrijski par, osjetili smo žeđ, što zbog vrućine koja je vladala nije bilo čudno. Krenuli smo prema planini Korošici na 1577 m, kako bismo našoj »boljki« našli lijeka. I doista, za pola sata u ruci nam je bio »rogonja«, hladan i poželjan. Velika drvena kuća oko koje pasu konji i krave sa zvončićima oko vrata pravi su melem za naše gradske oči, navikle na beton i asfalt. Po uputama ljubaznog domaćina, spustili smo se nemarkiranom stazom do našeg auta na Ljubelju.

Sve u svemu, izlet na Košuticu je 7-8 sati prirodnih ljepota, koje preporučujem svakom ljubitelju planina, a napose Alpa.

PLANINARSKO PUTOVANJE U ALBANIJU

DRAGUTIN KOLAC, Čakovec

Albanija je za strance donedavno bila zemlja zaključana s mnogo ključeva, a ni danas nije mnogo bolje, jer je gotovo nemoguće pribaviti podrobnije informacije o toj zemlji. Treba najprije izgubiti mnogo vremena i živaca i upotrijebiti mnogo običnih, ali i diplomatskih veza, da bi se saznalo vrlo malo. Sjesti nakon toga s pedesetoricom planinara u autobus u ulozi organizatora putovanja i krenuti joj ususret bio je pravi pustolovni podvig i doslovno put u nepoznato.

Zaustavljamo se u Dubrovniku radi uspona na Srđ i šetnje po Stradunu, a u Kotoru radi susreta s kotorskim diplomatima i biskupom. Biskup nas je dočekaao i primio s velikim oduševljenjem, a zatim smo se uspeli do Njegoševa mauzoleja na Lovćenu. Bio je to samo uvod i priprema za susret s Albanijom.

Već na samom ulazu u Albaniju dočekalo nas je nekoliko od, kažu, 700.000 bunkera, koji su

posijani doslovno svuda te zahtjev da platimo za ulazninu 10 eura po glavi. Srećom, nije bilo dugotrajne granične procedure, provjere, unosa podataka i čekanja, pa nam to nije teško palo. Nastavljamo prema Skadarskom jezeru i Skadru, gdje smo trebali kampirati. Ali – kampu ni traga. Nakon razgledavanja grada, agencija nas vodi prema obali i pokušava smjestiti na pustu ograđenu ledinu bez ičega. Nismo to mogli prihvatiti i nakon višesatnog natezanja prima nas jedan domaćin u svoje dvorište, s vodom iz cisterne i sanitarnim čvorom u kući. To je u onim uvjetima bila već visoka A-kategorija. Nedaleka nepregledna pješćana plaža i vrlo ljubazan domaćin djelomično su popravili prve dojmove.

Za idući dan imali smo dogovoren prijevoz minibusima iz Skadra na planinsku dionicu našeg puta. Nakon šestosatnog drndanja uskim i lošim planinskim putovima albanskih Prokletija, uz nezaboravne vrhove i vidike, koji su se iza svakog zavoja otvarali i zadivljivali svojom ljepotom, stigli smo u malo planinsko naselje Teth. Odatle je najlakši prilaz na drugi po visini vrh Albanije Maja Jezerce (2693 m). Smješteni smo u skupinama od 5 do 10 osoba u obiteljima u cijelom selu, razvučenom između 700 i 950 metara visine. Baš te noći selo je nekoliko puta prodrmao potres, na sreću bez posljedica. Neki su zbog toga, iz opreza, noć proveli vani.

Kuće su iznenađujuće velike i čvrsto građene, ali mini-



Detalj s uspona

foto: Dragutin Kolac

malno opremljene. Imaju ognjište, nešto oskudnog namještaja i neograničene količine vode, koja teče kroz svaku kuću. Selo nije imalo struje, možda zbog potresa, ali za nju nema ni potrebe jer osim poneke žarulje obješene na žici i starog radioaparata u kutu, nema ničega što bi trebalo struju. Domaćini su više nego ljubazni i gostoljubivi, iako se bez vodiča vrlo teško sporazumjeti.

Prokletije nam, nažalost, nisu bile sklone. Na višesatnom usponu prema vrhu pratile su nas kiša i magla pa smo morali odustati od uspona na Maja Jezerce. U magli se više nije snalazio ni domaći vodič, a dakako, za markacije tamo nisu ni čuli. Zbog toga što ne postoje komunikacije s agencijom u Skadru, nije bilo moguće ni produžiti boravak u Tethu i odgoditi povratak autobusima u Skadar, pa su tako vrhovi Prokletija, nakon trodnevne pustolovine, ostali neostvaren san, do neke nove prilike.

Uputili smo se dalje prema Lezhi i obišli Skenderbegovu grobnicu, te Kruji sa starom utvrdom i eksponatima vrlo bogatog Skenderbegovog muzeja. Skenderbeg je albanski nacionalni junak i borac za slobodu, koji je objedinio nekoliko plemena i borio se protiv turske okupacije. Albanci su na nj vrlo ponosni i osjetljivi.

Put nas je dalje vodio u stari živopisni lučki grad Drač, bogat povijesnim znamenitostima. Tu su nas smjestili u apartmanskome naselju, na nepreglednoj pješčanoj plaži, koja je u posljednje vrijeme doživjela pravu eksploziju apartmanizacije, ali bez osnovne infrastrukture (ceste, vode, struje i sl.). U Tirani razgledavamo najelitnije i rezidencijalne kvartove s velikim trgovima, po kojima se vozi, kao i u ostalim mjestima koja smo prošli, bez ikakva pravila i reda. Zaustavljamo se još i u starom gradiću Beratu, poznatom kao gradu s tisuću prozora, i napuštamo Albaniju kod Ohrida, kao prvi autobus iz Hrvatske koji je ondje nakon raspada Jugoslavije ušao u Makedoniju. Na slabo



Odmor

foto: Dragutin Kolac

prometnom prijelazu carinici su ostali zatečeni i zbunjeni. Nisu znali smiju li nas uopće propustiti. Nakon opet višesatnog čekanja, ali ovaj put u ugodnom druženju i čavrljanju s carinicima, mogli smo nastaviti put do starog manastira i crkvice sv. Nauma na vrhu malog brda iznad jezera, 30-ak kilometara južnije od Ohrida.

Kod Ohrida se smještamo u nedalekom, konačno normalnom kampu. Odavde smo poduzeli drugi planirani uspon, ovaj put na 2265 metara visoku Galičicu, travnatu planinu s pitomim vrhovima i prekrasnim pašnjacima, s koje se pružaju vidici na Ohridsko i Prespansko jezero. Ni na ovaj vrh vodič nas nije pustio, jer vrh drži vojska pa je nedostupan. Na kraju je još ostalo vremena za posjet drevnom Ohridu i njegovim brojnim starim i odlično očuvanim znamenitostima, za izlet čamcima i kupanje u jezeru, kupovanje suvenira i spremanje za noćni povratak.

Preostalo je sređivanje dojmova. To će potrajati jer smo svi mnogo toga očekivali i doživjeli. Imali smo priliku doživjeti jednu malo poznatu, a ne tako daleku zemlju u njezinim kontrastima, vidjeti sve, od najnovijih mercedesa do konjskih zaprega na skromnim cestama, razgledati stare gradove i doživjeti turistički bum na obali koja ne zna za kampove i kampiranje. Isplatilo se otići i vidjeti jer se prilike za takve ture ne ukazuju svaki dan.

PLANINARSKI HUMOR

NEDJELJA

IVAN PONGRAC, Zagreb

Nedjelja je dan kada više od polovice stanovnika Zagreba kreće put planina. Istina, dio ljubitelja prirode napušta grad već u subotu, no glavnina kreće u nedjelju ujutro. Tu nema velike razlike prema godišnjim dobima. Jedino se može reći da zimi, ali samo za osobito niskih temperatura, broj ljubitelja prirode koji napuštaju svoj dom nešto opadne, ali to vrijedi samo za izrazito starije i izrazito mlade osobe.

Ako vas slučajno nedjeljom ujutro put dovede u grad, možete vidjeti skupine od tri, pet, deset i više planinara, pa i pojedince, zatim grupe gimnazijalaca, studenata, osoba svih uzrasta od tri do devedeset godina starosti, a možda i starije, kako kreću put planina. Jedni prema Medvednici ili Sljemenu, kako je Zagrepčani zovu, drugi prema Dubravi i dalje prema Lipi, treći na zapad prema Samoborskom gorju, četvrti na jug prema Plešivici, a neki na kolodvor te popularnim »Karlekom« na Klek.

Sve to čovjeku koji slučajno nedjeljom ujutro dođe u grad ili građaninu koji nije ljubitelj prirode, te se slučajno zbog nesanicke ranije digao i uputio u dućan ili u šetnju gradom, može izgledati kao mravinjak. Ljudi se kreću na sve strane, opsjedaju tramvaje, autobuse, vlak, dio njih, pretežno mlađih, kreću pješice put Medvednice iz samog središta grada. Svuda se čuje veselo dozivanje, smijeh, žamor, a na tramvajskim stanicama i zajedljivi komentari.

Cijelu situaciju redovito uveseljava ZET. Kako je nedjelja, zetovci kao po pravilu ne samo da smanjuju broj kola i autobusa, nego još smanje broj prijevoznih sredstava, tako da nedjeljom ujutro, na određenim stanicama, kada stigne tram-

vaj ili autobus, nastane pravi metež. Tada je pravo umijeće ukrcati se u tramvaj ili autobus, jer su već na prijašnjim stanicama popunjeni poput šipka. Zbog toga se događaju razne zgrade koje se kasnije prepričavaju danima.

Nedjelja, 20. srpnja 1997. godine. Dan topao, poluoblačan, s ponekim kišnim oblakom, blagi vjeter. Izlet u planinarski dom »Runolist«. Sastanak na Mihaljevcu u pola devet. Kako autobus do Dubrave ide svakih pola sata do punog, to sam na autobusnoj stanici u pola osam. Blaga kiša prestala je prije pola sata, tako da je cesta još uvijek mokra. U Dubravi sam oko petnaest do osam. Na tramvajskom okretištu ni jednog tramvaja. Putnika koji čekaju tramvaj valda je dvije stotine, a možda i više. Nakon petnaestak minuta zapazim u daljini, gledajući prema Kvatriću, kako stiže jedan tramvaj. Nastaje opće olakšanje. Međutim, tramvaj, umjesto da napravi zaokret prema tramvajskoj stanici, skrene na križanju prema spremištu, iskrcavši prethodno nekoliko putnika. Nakon desetak minuta dokotrljaju se dva tramvaja, koji ipak stignu na početnu stanicu. Sada nastane prava borba za ulazak u tramvaj. Kako mi je vrijeme da stignem na Mihaljevac bilo »na knap«, morao sam upotrijebiti svu svoju snagu i sposobnost da se uguram u tramvaj. Istina, u dva sam pokušaja bio nasilno izbačen sa samog ulaza, jer sam htio dati prednost damama. U trećem pokušaju, videći da nitko nema sentimenta ili obzirnosti prema bilo kome, upotrijebim dodatnu fizičku silu.

Uspijem ući u tramvaj. Prepun tramvaj konačno je krenuo ostavivši na stanici veći dio očajnih putnika sa suzama u očima. Tko zna jesu li toga dana stigli na svoje odredište? Tramvaj je polako gmizao prema gradu i za tridesetak minuta stigao

do Draškovićeve ulice. Tu se iskrcam, jer se na toj stanici prelazi na broj četrnaest, za Mihaljevca.

Tu me dočeka novo iznenađenje. Na suprotnoj strani ulice, na tramvajskoj stanici, pravi krkljamac. Cijeli pločnik ispunjen planinarima, njih valjda nekoliko stotina. Iz Draškovićeve i Jurišićeve slijevala se bujica novodolazećih planinara. Istina, prema Medveščaku se vidjela kolona ljudi koji su odlučili ići pješice do Mihaljevca. Tu na svoju sreću nađem Jožu, Cantu, Chireka, Mišu, Rudu, Ernesta, Božicu i mlade doktore Ivana i Branku. Od njih doznam da čekaju tramvaj već dvadeset minuta. Ernest veli da je došao ovamo pješice, jer je na Jelcu još veća gužva. Nakon petnaestak minuta stiže četrnaestica. Kako je prepunjena, bez zaustavljanja nastavlja put Mihaljevca. Dio putnika za Sljeme, izgubivši strpljenje, kreće za kolonom koja se već ranije odlučila poći pješice. Kako je već dobrano prošlo pola devet, tj. već je bilo pet minuta do devet, bilo nam je jasno da od zajedničkog okupljanja na Mihaljevcu neće biti ništa, odnosno da su oni koji su već stigli na Mihaljevca vjerojatno bez nas krenuli za »Runolist«.

Kako je baš nailazila jedanaestica, Canta predloži da se odvezemo do Dubrave i da tamo lovimo autobus za Markuševačku Trnavu, a odatle se lijepo može, iako dužim putem, doći do »Runolista«. Svi se u trenutku složismo. Jedanaestica poluprazna. Uživancija. Polako klizimo prema Dubravi. Na licima se vidi olakšanje i dobro raspoloženje. No, na Kvatriću tramvaj naglo skrene udesno, a istovremeno se začuje glas vozača:

»Posljednja stanica! Molimo putnike da izađu iz tramvaja. Vraćamo se u Črnomerec.«

Neki putnici protestiraju, neki se ljute. Ništa ne koristi. Vozač odgovara da je dobio takav nalog. Netko od nas predloži da uđemo u peticu i njome na autobusni kolodvor, te autobusom do Podsuseda, a odatle preko Glavice i Risnjaka na »Runolist«. Ta nam se ideja pričinila razboritom te uskočimo u peticu koja je već kretala. Dolaskom do Branimirove ulice tramvaj, umjesto da produži za autobusni kolodvor, skrene u Branimirovu!? Na naše pitanje zašto ne vozi za autobusni kolodvor, vozač odgovara da zbog radova na križanju s Vukovarskom avenijom tramvaj vozi preko Draškovićeve. Na sljedećoj se stanici iskrcavam o i

pješice odlazimo do Importanne centra.

Tu pijemo po kavu sa šlagom i razmišljamo što dalje. Rudo predlaže da otmemo jedan tramvaj i da se sami odvezemo do Mihaljevca. Ta ideja je odbačena, iako je najperspektivnija, jer nitko ne zna voziti tramvaj. Kako je već deset sati i deset minuta, netko predloži da bi bilo vrijeme da nešto prigrizemo. Dio nas se složi, no Chiro veli da time samo gubimo vrijeme, te je bolje da nešto smislimo i stignemo na »Runolist«. Uto za naš stol dolaze Ferry i sljemeniš Zoki. Oni su, pričaju, iz južnog Zagreba krenuli sedmicom prema Draškovićevoj, no zbog radova na Savskoj cesti morali su, nakon pješčenja od Savske do Jaruna, prijeći u autobus koji ih je odveo u Črnomerec, a odatle su tramvajem, umjesto na Jelačićev trg, dospjeli na kolodvor. Na pitanje što dalje, Zoki predloži da idemo vlakom do Sesveta, a odatle autobusom prema Kašini, te na Lipu. Od Lipe se lijepo, za četiri sata, može doći do »Runolista«. Prijedlog se učinio najrealnijim, te se svi uputimo na kolodvor.

Na izlazu iz Importanne centra, sretnemo tridesetak planinara iz planinarskog društva »Smokva«, koji su se još jutros uputili na izlet na Kuna-goru, no zbog radova na križanju Savske i Vodnikove, morali su promijeniti četiri tramvaja i tri autobusa te su, preko Trešnjevke i Novog Zagreba, stigli u Importanne centar. Čuvši da idemo vlakom za Sesvete, zamole nas bi li mogli s nama. Mi, naravno, nismo imali ništa protiv. Naprotiv. Rekli smo im da je to najbolje rješenje za njih, jer iz Sesveta mogu lijepo autobusom doći do Laza, a iz Laza preko Zeline do Kuna-gore. Sve u svemu nekoliko sati hoda više. Usput im preporučimo da svakako posjete »Zelinske dane vina«. Oni s oduševljenjem prihvate taj prijedlog te se nakon pola sata zajedno vozimo prema Sesvetama. U Sesvetama se lijepo pozdravimo s društvom iz »Smokve«, zaželimo im sretan put te nastavimo autobusom prema Kašini.

Autobusi koji prevoze putnike u prigradska naselja projektirani su vjerojatno za sibirske vremenske uvjete. Naime, autobus ima sa svake strane, uza sam strop, samo desetak centimetara široke i oko tridesetak centimetara dugačke prozorčice koji se mogu otvoriti, a na stropu otvor veličine trideset puta trideset centimetara, koji se može podići za desetak centimetara. Ta izvanredna konstrukcija



ima za cilj da u autobus ne uđe svježi zrak ili hladnoća. Klimatizacija je daleka utopija. Budući da je sredina ljeta i da vladaju poznate srpanjske vrućine, putovanje u tim autobusima pravi je podvig. Na to nismo mislili dok nismo ušli u autobus. Već pri ulasku u autobus »udari« nas u čelo vrela zrak. Autobus je ispunjen do posljednjeg mjesta, tako da se jedva uguramo u prolaz.

U prednjem dijelu autobusa je skupina planinara, njih oko petnaestak, koji su, kako smo poslije doznali, odlučili ići na izlet na Okić. U autobusu je, osim vrelog zraka, situaciju pogoršavao ustajali kiselkasti miris, tako da sam već nakon nekoliko minuta osjećao manjak kisika. Autobus još nije ni krenuo, a prošlo je petnaestak minuta kako smo ušli u autobus, kad u srednjem dijelu autobusa nastane komešanje. Najednom se začuje nečiji glas:

– Ljudi, dajte otvorite prozore! Vidite da je ovom čovjeku slabo i da teško diše.

– Nema se što otvoriti. Dajte ga radije van! – odgovara drugi glas.

– Zašto putuje po ovakvom vremenu? Zašto nije ostao kod kuće? – začuje se treći glas.

– Najbolje bi bilo pozvati hitnu – javi se jedan ženski glas – Zar ne vidite da je sasvim blijed? Sigurno ima astmu.

– Šofer! – ogласi se jedan zvonki glas – Gdje je šofer?

– Nema ga – odvratilo netko.

– Ima li netko u autobusu tko je liječnik? – začuje se paničan ženski glas.

Neposredno prije toga paničnog glasa počeli su se prema ugroženoj osobi probijati mladi doktori Ivan i Branka. Ivan je već u hodu iz svog ruksaka izvadio balon i čim se progurao do putnika, počeo je s reanimacijom. Branka je nastojala malo pomaknuti okolne putnike da dotični ima više mjesta i zraka, no bez uspjeha. Nitko od okolnih putnika nije se htio maknuti. U međuvremenu je u autobus ušao šofer, pogledao bez osobita zanimanja kroz kola, upalio motor i krenuo. Autobus se polako drndao prema Kašini. Svaka dva do tri kilometra je stao. To su bile autobusne stanice, gdje je primio ponekog putnika i nastavio dalje. Rijetko je tko izlazio. U autobusu je postajalo sve nesnosnije. Osjetio sam kako mi iz svake pore izbija znoj. Već sam disao kroz škrge. Gledam Cantu, Jožu, Mišu, Božicu. Svi su blijedi, ali stoički podnose vožnju.

– Zraka! – zavape dva-tri glasa.

– Molim vas, otvorite prozor na krovu – začuju se vapijući glasovi.

– Ne! – odgovore dva glasa – Onda će biti propuh.

Jedan putnik, koji je stajao ispod krovnog prozora, gurne prozor i otvori ga. Nastane opće odobravanje. No, to nije trajalo ni minutu, kada se digne jedna osoba koja je sjedila u blizini prozora i naglo ga zatvori.

– Bravo! – začulo se nekoliko glasova.

Nakon toga nastane opće prepiranje. Jedni su bili za to da prozor bude otvoren, a to je bila većina, dok je manjina i dalje uporno tražila da prozor bude zatvoren. Nekolicina su u žaru prepirke uhvatili jedni druge za grlo. Šofer na svu tu halabuku i prepiranje nije uopće reagirao. Istina,

nekoliko se puta osvrnuo, bacio preziran pogled i nastavio voziti. I dalje je vozio i stajao na stanicama kao da se ništa ne događa. Mladi su doktori u međuvremenu već davali prvu pomoć nekolicini novih »slučajeva«. Nekoliko putnika ležalo je nemoćno i teško dišući na podu. Dvojica su gurajući glave u male prozorske otvore povraćali kroz njih.

Nakon otprilike sat vožnje, autobus odjednom stane. Vrata se otvore, šofer izađe, a za njim se van strovali nekoliko već mrtvih i nekoliko granično živih putnika. Šofer se pojavi na vratima i objavi da se dalje ne može jer mu curi hladnjak. Nitko od putnika nije protestirao. Izlazeći iz autobusa, neki su padali odmah uz njega. Drugi bi još napravili nekoliko koraka, a onda bi se teturajući strovalili u jarak. Kada sam već bio na vratima, osjetim vrtoglavicu od svježeg zraka i jedva se održim na nogama, no morao sam se primiti za, srećom, prisutnu ogradu, na koju su se već objesili Joža, Chiro, Miša, Ernest i Zoki. Ferry i Rudo ležali su na travi, a mlada doktorica Branka stavljala im je na glavu hladne obloge. Božica je sjedila uz ogradu i jaukala. Hitna, koja je na nečiji poziv stigla, ukrcavala je najugroženije i odvozila ih u ambulantu. Skupina planinara koja je putovala istim autobusom ležala je bespomoćno ispod jednog stabla, samo je njihov vođa puta očajnički okretao planinarsku kartu i nešto listao po planinarskom vodiču. Ugledavši mene, zamoli me da mu objasnim gdje se sada nalazimo. Ja ga upitam kamo su jutros nakanili ići, a on odgovori da im je plan bio Ivanščica. Sve je bilo u redu dok tramvajem nisu stigli do Branimirove ulice. Od tog im se mjesta pobrkao cijeli plan puta. Dva puta su presjedali na tramvaju i stigli na Mihaljevac. Na povratku s Mihaljevca stigli su do Borongaja, odakle ih je netko uputio da autobusom krenu u Sesvete. Odgovorim mu da se nalazimo blizu Planine Gornje i da mi je sada teško protumačiti kako će stići do Ivanščice.

– Jeste li kada bili na Lipi? – upitam ga reda radi.

– Ne – odgovori on – Mi smo novoosnovano planinarsko društvo »Tulipan«, pretežno prijatelji iz osnovne škole i ovo nam je jedan od prvih izleta.

– Izvrsno – odgovorim ja – Pa kada ste već ovdje, pođite s nama na Lipu. Barem ćete vidjeti i upoznati jedanaest, za vas novi planinarski dom.



karikature: Srećko Puntarić – Felix
(iz zbrice karikatura »Medvednica kakvu ne poznamo«)

Nakon kratkog međusobnog vijećanja, pristanu.

Kako je već bilo skoro trinaest sati, sunce u zenitu, u ustima pamuk, netko predloži da negdje sjednemo, nešto pojedemo i popijemo. Prijedlog je prihvaćen bez protivljenja. Poslije tričetvrt sata, odmoreni, siti i bolje raspoloženi odlučimo, kada smo već stigli ovamo, da produžimo na Lipu.

U nastavku je put bio ugodan, te u vedrom raspoloženju, nakon sat i pol hoda stignemo na Lipu. Na Lipi, na našu radost, osim brojnih planinara, susrećemo još Murata, Nikolu, Malenu i Slavicu. Oni su, vidjevši nas, bili iznenađeni kao i mi. Od njih smo doznali da su tramvajem umjesto na Mihaljevac, uz jedno presjedanje, stigli u Dubravu. Tu su utvrdili da za dalje imaju samo jedan autobus i to za Čučerje, te su odlučili poći na Lipu, kamo su stigli prije nepunih pola sata.

Na Lipi boravimo negdje do pola šest, kada krećemo put Zagreba. Po dolasku u Dubravu svraćamo na čašu piva i kavu, te se poslije toga veselo tramvajima i autobusima razilazimo kućama.

DOŽIVLJAJ

U ZAGRLJAJU DABARSKIH KUKOVA

VERICA THUNE-KOSTELIĆ, Zagreb

*I sa mnogo stvari veo tajne dići
sa putom u beskraj i u bezdan visine.
Ali nikad sjaju svojih žudnja stići,
jer sami bi visovi postali nizine.*

Jeronim Korner

Nama planinarima planina je nasušna potreba. Nekima od nas ona je čak i više od potrebe – inspiracija, meditacija, uzbuđenje i ispunjenje svih naših osjećaja i maštanja. Iako doživljene u prošlim pohodima, planine nas mame jer su svaki put nove i drukčije.

Upućujemo se na Velebit da se nauživamo ljepote koju oko nije vidjelo, uho nije čulo, a osjetila nisu dotakla. Smješteni smo na Baškim Oštarijama kod Vlade Prpića, velebitskog zaljubljenika gotovo sraslog s ovim prostorom. Cilj nam je Ravni dabar. Usput ćemo se popeti na Kizu da bismo pogledom zaokružili more, a onda se vratiti na prijevaj Alaginac i nastaviti prema Crnom dabru.

Raskoš boja prelijeva se u zjenicama kolovoza, a zrela svjetlost ulijeva već onu boju zelenila koja naviješta početak jeseni. Cvrkut radosti puni nebesku plavet, u zagrljaju blistaju velebitski vrhunci Žuti kuk, Kiza, Kuk od Špiljić plane, Vršeljci, Medvjedi kuk, Ljubičko brdo, Crni vrh, Crne grede, Sladovačko brdo, Jelarje, Debela kosa i tako unedogled. Previše za oko, a kamoli za srce. Osjećam koliko sam sićušna u usporedbi s planinom.

Dobrih sat i pol vremena spuštamo se u Crni dabar, gdje nas dočekuje prekrasna osunčana livada, puna cvijeća i toliko zarasla u šikaru da se jedva nazire put. Tišina je potpuna, samo naši koraci odzvanjaju. No, nismo sami, iskopana zemlja govori da je ovuda prošao, a tko drugi, nego medo.

Osjećamo strahopoštovanje, došli smo na njegovo obitavalište, ima nas pravo upozoriti. Iz jednog grma čuje se mrmljanje – Nestanite! To vam je najbolje: smijete proći, ali ne remetite moj mir!

Prolazimo pokraj zapuštene cisterne koja je jedini znak nekadašnjeg ljudskog života u Crnome dabru. U davna vremena, ovdje u divljini, živjelo



Vidik s Bačić kuka

se punim životom. Zaselci smješteni u docima, razbacani uokrug, udaljeni sat-dva hoda jedan od drugoga, s ostacima ograđenih suhozida, nijemi su svjedoci čovjekova života u prošlosti.

Nakon još sat vremena evo nas u Ravnom dabru. Pred nama planinarski dom koji je nekoć bio škola. Zamišljam kako su ovdje djeca nekoć učila o svijetu oko sebe.

Vraćamo se, nakon odmora, ali drugim putem. Penjemo se na Dabarsku kosu, ostavljajući iza sebe Bačić kosu i nastavljamo Premužićevom stazom. Uza sam rub Ravnog dabra prolazi makadamska cesta, dah civilizacije u srcu Velebita.

S Premužićeve staze skrećemo na Prpić kosicu, koja će nas preko livada vratiti do Stupačinova i vrela Petrovca, odakle smo krenuli na obilazak Dabarskih kukova i Dabara.

Kako drukčije doživjeti Velebit nego s radošću? Tako je i naše druženje s Velebitom završilo radosno. Radost i sreća zrače i ruše sve barijere. Svi koji smo se tamo našli sjeli smo i podijelili ukusnu večeru ispod peke. Najprije smo bili zagrljeni planinom, a onda smo ljubavlju zagrlili sve ljude koji su se s nama ovdje našli.

Pođite u planinu i osjetite ugođaj druženja u planini i radosti lijepoga izleta!



POSTAVLJEN ŽIG NA ZEČJAKU

Markacijska sekcija Planinarskog društva HP i T »Sljeme« iz Zagreba, 13. i 14. kolovoza obnovila je markacije na planinarskom putu Alan – Zečjak. Tom je prilikom na vrhu Zečjaku postavljen metalni žig Velebitske obilaznice, koji se prije nalazio u planinarskoj kući »Alan«.

Davor Kršić

NOVA MARKIRANA STAZA NA SJEVERNOJ STRANI MEDVEDNICE

Planinari i drugi posjetitelji ovog su ljeta dobili novu stazu na zagorskoj strani Medvednice. Markacisti iz PD »Runolist« u Oroslavju, Anđelko Sojč, Josip Jagečić, Mihajlo Janković i Nikola Vdović, označili su stazu od Rakove noge do lugarnice Kulmerice, postavili četiri smjerokaza i natpisnu ploču na kućici koju su planinarima ustupile »Hrvatske šume«. Uređen je okoliš kuće na Kulmerici i obližnji izvor pitke vode. Postavljeni su stolovi i klupe za potrebe planinara.

Staza je upisana pod oznakom 37A, uspinje se na visinu od 665 m, a nadovezuje se na već ranije markirani dio Zagorskog planinarskog puta (ZPP), od željez-

ničke stanice Zabok preko Oroslavja i Stubičkih Toplica, kraj Zagorske kleti na Kapelščaku (spomen-lokalitet završetka Seljačke bune 1573.) i lovačkog doma u području Rakove noge, do Kulmerice. Nova dionica staze prolazi uz bistri gorski potok u čijim se »tunjcima« još može vidjeti poneka domaća pastrva.

Tako Medvednica, »najljepši gradski park na svijetu«, i sa sjeverne strane dobiva nove sadržaje i očuvanom prirodom i mrežom markiranih staza privlači sve više domaćih i stranih posjetitelja – prirodoljubaca iz zagorskih toplica.

Dunja Horvatin

PLANINARSKA KUĆA »MALAČKA« DOBILA NOVOG OPSKRBNIKA

Planinarska kuća »Malačka« na Kozjaku, kojom upravlja HPD »Malačka – Donja Kaštela« iz Kaštel Starog od 9. kolovoza ima novog opskrbnika. Briga o kući povjerena je temeljem natječaja Mariju Matasu iz Kaštel Starog. Za dogovore oko posjeta ili noćenja u kući zainteresirani mu se planinari mogu obratiti na tel. 098/464-256.

Filip Balić



SPELEOLOG – 2004.

Najnovijim brojem našega planinarsko-speleološkog časopisa što ga izdaje Speleološki odsjek HPD »Željezničar« u Zagrebu već 52 godine i koji je stekao ugled i kod kuće i u svijetu brojnim člancima znanstvene vrijednosti, učinjen je na tri načina velik pomak na bolje. Prvi je što je konačno izašao kao godišnjak, a ne kao dvogodišnjak kako je izlazio od 1957. godine. Drugi je što je obujmom neusporedivo veći i bogatiji nego do sada. Za usporedbu: dvobroj za 1957–1958. imao je 32, a najnoviji broj 122 stranice. Treći je pomak na bolje što se sada u cijelosti tiska u boji, čime je znatno unaprijeđen grafički izgled. Urednik je ovoga broja, kao i od 1986. do danas, ing. geologije Mladen Kuhta, u kojem su na idealan način sjedinjene dva važna svojstva: stručna kvalifikacija i amaterski polet. Kao i u dosadašnjim brojevima, u raznim rubrikama registrirana je društvena i stručna djelatnost hrvatskih speleologa, a najvredniji su, dakako, prilozi o rezultatima istraživačkih pothvata. Ima ih desetak, a obrađuju jamu Kruberu na Kavkazu, jamski sustav Dva Javora i Alibabinu

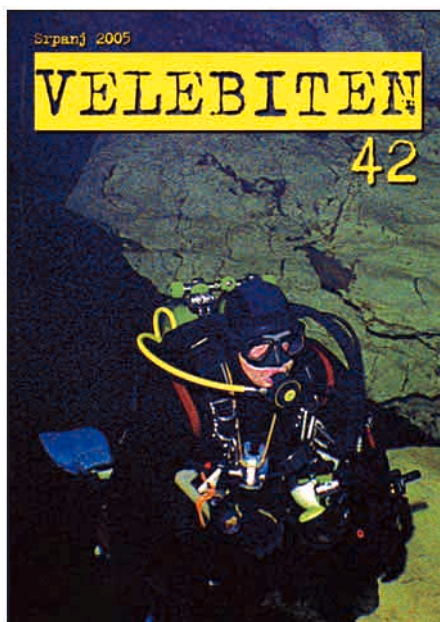
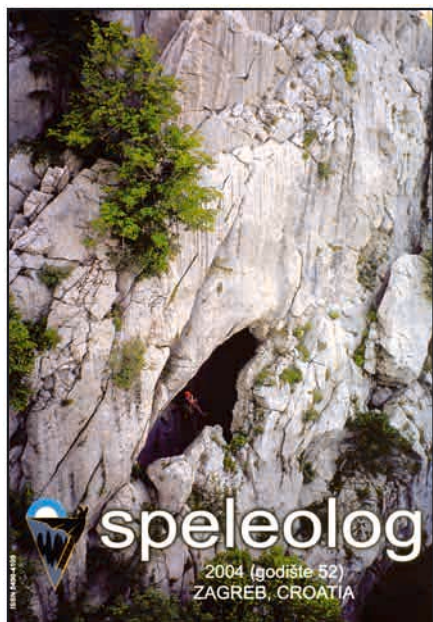
jamu u Crnopcu na Velebitu, špilje na Drežničkom polju, Korčuli, Badiji, Čićariji, Biokovu, oko izvora Cetine te špilju kod Kozice u kojoj se očekuju pretpovijesni nalazi, pustinjačku špilju Dračevu Luku i zatranu špilju Žrvenu peć, sve bogato ilustrirano fotografijama i tlocrtima. Većina članaka je opremljena literaturom i sažecima na engleskom. Sve je to prepoznato i u svijetu, tako da »Speleolog« na osnovi razmjene primaju mnoge speleološke udruge u inozemstvu. Godišnjak se može naručiti kod izdavača na adresi: SO HPD »Željezničar«, Trnjanska 5b, 10000 Zagreb.

prof. dr. Željko Poljak

VELEBITEN BR. 42

Na povećanom formatu u odnosu na ranije brojeve (24x17 cm), s polutvrdim koricama u boji i 38 stranica s c/b fotografijama, PDS »Velebit« u Zagrebu, izdalo je 42. broj svojeg časopisa »Velebiten«.

U ovom broju najviše je speleoloških tema. P. Ujević i D. Paar pišu o Špilji u kamenolomu Debeljači kod



Lovinca u Lici; D. Štefanac o špilji Gradusi kod Sjeverovca na Baniji; I. Čukušić o istraživanju izvora rječice Krušnice kod Bosanske Krupe; S. Boban o istraživanju jame Male Boke na Kaninu u Sloveniji; A. Bakšić o novijim istraživanjima špilje Vjetrenice u Popovom polju u Hercegovini; I. Čukišić i A. Stroj o tečaju za ronjenje i spašavanje u ronjenju održanom u Šilu na Krku, na izvoru Zagorske Mrežnice kod Ogulina i na izvorima rijeke Cetine (Vukovića vrelu i izvoru Glavaš); D. Bakšić o skoku padobranom u jamu Mamet na Velebitu s osvrtnom na ulogu HGSS-a; M. Pehčec o 12. školi krasa u Postojni 2004.

Na kraju ima i drugih tema. G. Grdić piše o penjanju po zaleđenim slapovima u Francuskoj a R. Čepelak o Biciklističkom odsjeku »Velebita«, turama i utrkama. Na kraju je tiskana pjesma »Dodatak praščićima«, nadahnutu, kako piše: »vinom i dobrim tulumima u Velebitu«. Urednik »Velebitena« je Andrej Stroj.

Vlado Božić

KRONIKA NAJTEŽIH NESREĆA U SLOVENSKIM PLANINAMA

Ovoga je ljeta iz tiska izašlo opsežno djelo od 500 stranica pod naslovom »Spomin in opomin gora – kronika smrtnih nesreć v slovenskih gorah«. Autor je istaknuti slovenski gorski spašavatelj, alpinist i publicist, France Malešič iz Kranja, po zanimanju pedijatar. U knjizi je obradio sve planinarske nesreće sa smrtnim



Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-luX
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Panoramski dalekozori

Kompasi

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

ishodom u Sloveniji od pamtivijeka do konca 2004. godine. Zapravo je ukupno bilo 3209 žrtava, ali ako se izostave poginuli u ratnim operacijama, ostaje ih 1965. Svaka nesreća je potanko opisana i dokumentirana, mnoge i fotografijama, a podaci su višekratno i unakrsno provjeravani. Na kraju su vrlo zanimljive pregledne tablice iz kojih doznajemo, primjerice, ove pojedinosti: među poginulima je 38 Hrvata, velika većina je muških osoba, svake je godine nesreća sve više, najviše je poginulih na Triglavu (114 ili 6,7%) i to u mjesecu kolovozu, u najvećoj nesreći poginulo je 59 ljudi, a najčešći uzroci bili su pad (390), poskliznuće (300), lavine i padaline (295) te vremenske nepogode (176). Autor je obradio i slovenske žrtve u inozemnim planinama, naročito u Himalaji, a dodao je i najveću hrvatsku nesreću 1974. kad su na Kavkazu poginula četiri naša alpinista kao članovi jugoslavenske ekspedicije u čijem su vodstvu sudjelovali i Slovenci. Knjiga je peta po redu u seriji »Med gorskim reševalci«, a izdavač je »Didakta« iz Radovljice. Riječ je o kapitalnom djelu s golemom količinom podataka, plod je golemog truda u koji je autor uložio dio svoga života. Knjiga košta 6.900 tolar (28,50 eura) a naručuje se kod Založbe »Didakta«, Gorenjska 33, 4240 Radovljica.

prof. dr. Željko Poljak

O KNJIZI ŽELJKA POLJAKA »ŽIVOT NA PLANINARSKI NAČIN«

U prošlom broju našeg časopisa najavljeno je izdavanje knjige prof. dr. Željka Poljaka pod naslovom »Život na planinarski način«, pa evo prigode da kažemo nekoliko riječi o toj knjizi. Nije uobičajeno predstavljati knjigu prije nego što je izašla iz tiska, no kako sam je imao prilike tijekom pripreme nekoliko puta pročitati, a i mnogo me planinara pitalo o njoj, nisam se mogao suzdržati da ne otkrijem najosnovnije o onome što ta jedinstvena planinarska knjiga donosi.

Knjiga »Život na planinarski način« autobiografski je prikaz najzanimljivijih doživljaja i najvažnijih zgoda iz planinarskog života jednog osobitog planinara. Hrvatskim planinarima uglavnom je poznato da se prof. dr. Željko Poljak bavio više-manje svim planinarskim specijalnostima i bio u hrvatskom planinarstvu sve, od počasnog člana i predsjednika PSH pa naniže. Da bi se ocrtali i naznačili uspjesi i podvizi što ih je postigao u ekspedicionizmu, visokogorskom planinarenju, alpinizmu, speleologiji, zaštiti prirode, markiranju putova, gradnji planinarskih kuća, publicistici, planinarskom radu i još mnogočemu drugome, trebalo bi nekoliko ovakvih knjiga, pa je ova – premda ima više od 300 stranica – zapravo tek zbirka sažetih sličica, ekstrakt i nektar njegovog života. Ujedno je to i svojevrsan prikaz ljudi i krajeva te našega planinarstva u drugoj polovici 20. stoljeća. Iako je Poljakov planinarski rad uglavnom poznat, crtice i članci iz ove knjige čitatelju će djelovati posve svježje, jer su pisani tako vješto da se mogu čitati mnogo puta, uvijek s istim užitkom.

Rekordne 42 godine Željko Poljak bio je urednik časopisa »Hrvatski planinari« i to je možda više od svega obilježilo njegov život. Od svih planinarskih i neplaninarskih funkcija, ta mu je, po svemu sudeći, bila najdraža. Prije nego što sam od njega 2001. preuzeo uređivanje časopisa, predlagao sam mu da nastavi produživati taj jedinstveni rekord na način da i dalje bude glavni, a ja izvršni urednik, no nije to prihvatilo, već je uporno tražio da ga nasljedim. Odmah sam napisao pismo redakciji Guinnessove knjige rekorda i od njih doznao da je najdugovječniji urednik bio neki Englez s



Željko Poljak u američkom Stjenjaku

57 godina uredničkog staža u časopisu koji je sam osnovao, a da je Željko Poljak apsolutni urednički rekorder na prostoru jugoistočne Europe. Od omašne zbirke svih brojeva »Hrvatskog planinara« i »Naših planina« izašlih kroz više od 100 godina, koja danas broji više od 26 tisuća stranica, dr. Poljak uredio je više od pola, a ujedno je on jedini koji posjeduje cjelovit komplet svih brojeva.

Gotovo da nema planinarske knjige izdane u zadnjih pola stoljeća u čijem stvaranju nije dao imao udjela, često kao urednik, a često i kao lektor, korektor, recenzent ili bar kao autor fotografija. Autor je s najviše planinarskih knjiga i članaka u Hrvatskoj, čak više i od istaknutog planinarskog putopisca Dragutina Hirca, prvog urednika »Hrvatskog planinara«, koji je bio poznat upravo kao jedan od najproduktivnijih pisaca svojega doba. Osim velike produktivnosti, treba istaknuti još dva važna svojstva njegova stvaralaštva: kroz svoje tekstove uvijek nastoji planinarstvu dati istraživalačko, a planinarskoj književnosti literarno obilježje. Planinarstvo je za njega puno više od penjanja na vrhove – to je sastavni dio kulture jednog naroda i jedno od mjerila njegova kulturnog dometa.

U knjizi »Život na planinarski način« nalaze se većinom planinarski i putopisni članci. Knjiga je podijeljena u pet dijelova, od kojih je prvi pomalo neobičan

i služi kao svojevrsan uvod. U njemu na lepršav i humorističan, pa i autoironičan način, Željko Poljak u kratkim crtama predstavlja svoj život i skicira ideje koje su ga vodile kroz život. Slijedi glavni, putopisni dio, pod naslovom »Oko svijeta od vrha do vrha«. Taj dio sadrži planinarske putopise iz inozemstva, koji su, idući od zapada prema istoku, obuhvatili cijelu zemaljsku kuglu, osim Australije. Putopisi tematski nisu ograničeni na opis uspona do nekog vrha, nego obuhvaćaju i razne usputne zanimljivosti. Putopisi po Hrvatskoj nisu uvršteni jer o našim planinama ima dostatno štiva u našoj planinarskoj književnosti, a sve važno o njima može se naći u Poljakovim planinarskim vodičima, osobito u vodiču »Hrvatske planine«, gdje je uz svaku planinu ponuđen i izbor literature.

U trećem dijelu, pod naslovom »Smijeh u planini«, nalazi se nekoliko satiričkih i humorističkih priloga kojima se naglašavaju planinarske osobine kao što su veselost i zdrav humor, to jest humor na vlastiti račun. Taj dio predstavlja Poljaka i kao jednog od najboljih planinarskih satiričara i humorista.

Nasuprot tome, četvrti dio dočarava sklonost planinara polemiziranju, što se ne mora shvatiti kao negativno svojstvo nego kao posljedicu njihove kritičnosti i misaonosti. Autor nije oklijevao da iznese i kritike na

svoj račun, u kojima je izvukao kraći kraj, jer objektivni pristup zahtijeva da se čuje i druga strana. Ovaj dio oslikava nekadašnje stanje u planinarskoj organizaciji i možda će kao memoarsko gradivo biti korisno nekome tko će se baviti poviješću našega planinarstva.

I peti dio, s nekih 150 kratkih anegdota iz njegova polustoljetnog planinarskog staža, pretežno su humorističnog sadržaja. Tom je dijelu posvećena osobita pažnja jer, osim ozbiljnih tema i stručnih članaka, planinari rado čitaju i takozvano lakše štivo, kakvim planinarska literatura prilično oskudijeva.

Na kraju, treba reći da ovu knjigu neće biti zanimljivo čitati samo kao autobiografsko i memoarsko štivo, već će svatko pritom moći uživati u autorovoj neposrednosti, iskrenosti, a posebno u načinu kako – s neizmjernim užitkom – opisuje svoje doživljaje i zgrade. Zadržljiva je s koliko planinarske ljubavi i poštovanja prema prirodi i krajevima kroz koje putuje Poljak piše o onome što vidi. Kad treba, on je argumentiran kritičar i ironičan satiričar, ali uvijek čvrsto na zemlji. Vjerujem da će planinarima, ali i svima drugima, čitanje ove autobiografije hrvatskog planinarskog erudita Željka Poljaka biti užitak kakav je bilo i meni.

Alan Čaplar

PRETPLATA NA KNJIGU »ŽIVOT NA PLANINARSKI NAČIN«

Do **20. listopada** (10 dana od izlaska ovog broja časopisa) knjiga »Život na planinarski način« prodaje se u pretplati po posebno povoljnoj cijeni od **100 kuna**. Narudžbe se zaprimaju u Uredu HPS (Kozarčeva 22, 10000 Zagreb, tel./fax **01/48-24-142** ili tel. **01/48-23-624**, e-mail: hps@inet.hr), a nakon Vaše narudžbe HPS će Vam poslati uplatnicu koju treba platiti u roku od 14 dana. Po izlasku knjige iz tiska, do kraja studenoga, planinari će uz potvrdu o uplati moći knjigu preuzeti u Uredu HPS ili će knjigu primiti poštom (uz dodatak pripadajuće poštarine). Tek iza tog promotivnog razdoblja knjiga će ići u redovnu prodaju u HPS-u za 150 kuna, a u knjižarama za 180-200 kuna.

Knjiga »Život na planinarski način« ima 336 stranica i bogato je ilustrirana s 300 atraktivnih slika u boji. Format knjige je 17 × 24 cm (kao naš časopis), a radi boljeg čuvanja imat će tvrde korice. Naručiteljima koji to budu željeli, autor će se za uspomenu potpisati u knjigu.



Ove jeseni iz tiska izlazi nova knjiga vodećeg planinarskog publicista prof. dr. Željka Poljaka

Život na planinarski način

Na jednom mjestu: dosad neobjavljeni i ponajbolji objavljeni putopisi s planinarskih putovanja po svijetu, članci, doživljaji i anegdote u kapitalnoj, tvrdo ukoričenoj knjizi od **336 stranica**, bogato ilustriranoj s **300 atraktivnih slika u boji!**

**PLANINARSKA
KNJIGA GODINE!**

**U PRETPLATI
do 20. listopada**

100 kuna!

Nakon narudžbe, na svoju adresu naručitelji će dobiti uplatnicu koju treba uplatiti u roku od 14 dana. Po izlasku knjige iz tiska, do kraja studenoga, planinari će uz potvrdu o uplati moći knjigu preuzeti u Uredu HPS ili će knjigu primiti poštom (uz dodatak pripadajuće poštarine). Nakon promotivnog razdoblja knjiga će ići u redovnu prodaju u HPS-u za 150 kn, a u knjižarama 180-200 kn.



**HRVATSKI
PLANINARSKI
SAVEZ**

**Kozarčeva 22
10000 Zagreb**

tel. 01/48-23-624

fax. 01/48-24-142

e-mail: hps@inet.hr

ŽELJKO POLJAK



IZLOŽBA »HRVATSKE PLANINE« U VELIKOJ GORICI

Jedno od najmlađih planinarskih društava u Hrvatskoj, HPD »Velika Gorica«, osnovano u proljeće ove godine priredilo je galeriji velikogoričkog Pučkog otvorenog učilišta izložbu pod naslovom »Hrvatske planine«. Na izložbi je predstavljeno 80-ak vrlo uspješnih fotografija iz hrvatskih planina, koje su snimili autori članovi tog društva. Fotografije su posložene prema planinama i regijama, tako da je obilazak cijele izložbe zapravo kratka šetnja od slavonskih do dalmatinskih planina.

Izložba je otvorena 16. rujna. Tom je prigodom predsjednik HPD »Velika Gorica« Siniša Petković istaknuo zadovoljstvo što je društvo uspješno započelo s radom i što je zalaganje članova brzo prepoznato među građanima i gradskim strukturama. Izložbu je, uz čestitke, svečano otvorio gradonačelnik Velike Gorice Tonino Picula. Na otvorenju je bilo više od 200 uzvanika i planinara, a HPD »Velika Gorica« sve je goste počastilo domjenkom. Uz izložbu je tiskan prigodni plakat i letak s nekoliko najljepših snimaka.



Otvorenje planinarske izložbe u Velikoj Gorici

foto: Alan Čaplar

Treba istaknuti da je većina članova HPD »Velika Gorica« mlađe životne dobi, te da je društvo od osnutka počelo djelovati vrlo poletno, pa treba poželjeti da tako nastave i u idućem razdoblju.

Alan Čaplar

OBILAZAK SOLINSKOG PLANINARSKOG PUTA

U rujnu 2003. PK »Split« je započeo uređenje Solinskog planinarskog puta. Put je uređen pokroviteljstvom Gradskog poglavarstva Solina i Turističke zajednice Solina, a obuhvaća 21 kontrolnu točku. Prva od njih je Piramida (380 m), na južnom obronku Kozjaka, na izlasku iz naselja Ninčevića, a posljednja Sutikve (129 m), kameniti brežuljak stožasta oblika s križem na vrhu, s kojeg se pruža širok panoramski vidik na grad Solin, te na Kozjak i Mosor.

S obzirom na zahtjevnost puta, na njemu još uvijek ima posla, a PK »Split« ga namjerava stalno upotpunjavati dodatnim sadržajima. Svake će se godine u rujnu povodom dana grada Solina (8. rujna) priređivati pohod po trasi Puta. Prvi takav pohod održan je u nedjelju 4. rujna ove godine. Polazak je bio od KT 11 (Tvrđava Klis, 347 m), a hodalo se do KT 1 (Piramida, 380 m).

Sve okupljene razveselio je lijep ljetni dan, poluoblačno vrijeme, kao stvoreno za povratak u brda nakon ljetne stanke. Najljepši doživljaj bio je vidik s Markezine grede (KT 10, 573 m), istaknutog grebena što dominira nad Klisom i privlači pogled planinara i neplaninara s otoka i priobalja. S cijelom se puta stalno nude široki vidici na Split i prostor od Omiša do Trogira. Prekrasno se vide i srednjodalmatinski otoci, planine Kozjak, Mosor, Poljička planina, Omiška Dinara, Svilaja, Kamešnica i Biokovo.

Na hrptu Kozjaka sunce je upeklo i počeli smo se znojiti, ali zadovoljni



Oznaka kontrolne točke na Solinskom planinarskom putu foto: Gordana Burica

prijedenim putom, nastavili smo prema KT 2, polušpilji Nugal (566 m). To je golema polušpilja u nepristupačnoj stijeni Kozjaka, koja je zbog teškoga prilaza uvrštena u Solinski planinarski put samo kao neobvezna kontrolna točka. Zahvaljujući vrijednim članovima Božidaru Sučiću i Domagoju Laušiću, pristup je osiguran sajlama. Ostatak puta je »šala mala«, ali je veliko zadovoljstvo koje ostaje.

Na kraju obilaska PK »Split« obilaznike nagrađuje spomen-značkom »Solinskog planinarskog puta«.

Gordana Burica

DRUŽENJE S PLANINARIMA POŠTE IN TELEKOMA LJUBLJANA

PD HP i T Sljeme iz Zagreba već dugo njeguje prijateljske odnose s kolegama iz Ljubljane redovitim susretima na zajedničkim planinarskim izletima. Prošle smo godine slovenske prijatelje ugostili na Japetiću u Samoborskom gorju, a ove godine pridružili smo im se u nedjelju 24. srpnja na izletu na Pokljuku.

Na put smo krenuli u subotu, dan prije, kako bismo što bolje iskoristili putovanje u Sloveniju. Naše prvo odredište bio je planinski prijevoj Vršič iznad Kranjske Gore, poviše kojeg se nalazi planinarski dom naših domaćina. Tamo smo se smjestili i ručali te se nakratko odmorili od vožnje autobusom, uživajući pritom u prekrasnim vidicima na okolne vrhove.

Poslijepodne smo posjetili izvor rijeke Soče, Alpski botanički vrt i muzej u Trenti te bunker iz I. svjetskog rata, izgrađen u stijenama kraj prijevoja Vršiča. Nakon večere, bilo je u domu veselo, pjevalo se i plesalo uz harmoniku.

U nedjelju ujutro uputili smo se preko Bleda na Pokljuku, gdje su nas domaćini dočekali pićem dobrodošlice. Nakon pozdravnih riječi predsjednika obaju planinarskih društava, Staneta Tomšića i Žarka Nikšića, svatko se otputio na neki od ponuđenih izleta, na Mali Draški vrh, Viševnik, Debelu peč ili Uskovicu. Osamdesetak sudionika podijeljeno je u skupine, koje su prema odabranim odredištima vodili vodiči PZS-a.

Nakon ručka uslijedilo je druženje uz »Neno bend« (harmoniku našeg neumornog člana Nenada) na livadi ispred hotela. Druženje je nažalost prekratko trajalo jer je trebalo poći za Zagreb. Idući susret dogovoren je na najvećoj i najljepšoj hrvatskoj planini, Velebitu.

Davor Kršić



Druženje slovenskih i hrvatskih planinara na Vršiču foto: Damir Kršić

ZANIMLJIVA AKCIJA NA ORJENSKOJ TROMEĐI

Koncem ljeta završen je projekt »Zajedničko uređenje i obilježavanje pješačkih staza na području planina Orjena i Snježnice, te njihovo uključivanje u turističke svrhe«. Nositelj projekta je HPD »Dubrovnik«, suradnici su PD »Bijela Gora« iz Trebinja i PSD »Subra« iz Herceg Novoga, a sponzori Swedish International Development Agency i EastWest Institute. Autorica projekta, informativnog panoa i prospekta je Mirjana Karaman, istaknuta članica HPD »Dubrovnik«, koju smo našim čitateljima predstavili 2002. godine (br. 9,

str. 265). Ona i njezini suradnici Brano Radeta (PD »Bijela Gora« iz Trebinja) i Željko Starčević (PSD »Subra« iz Herceg Novog) odrekli su se honorara u korist obnove dubrovačkog planinarskog doma na Vrbanju. U sklopu projekta uređene su staze i na njihovu početku postavljene informativne ploče. Osim toga, tiskan je prospekt u nakladi od 5000 primjeraka. Očita je svrha projekta integracija planinarstva i turizma na planini koja je sada podijeljena na tri države – Hrvatsku, BiH i Crnu Goru. Plemenita zamisao, čija provedba zasad ostaje tek želja, sve dok je prijelaz državne granice u planini kašnjen kao prekršaj. Osim toga, dom dubrovačkih planinara, koji se nalazi s one strane crnogorske granice, još je uvijek izvan funkcije.

prof. dr. Željko Poljak



Prospekt koji su zajednički izdala tri planinarska društva iz tri države



9. 10.	Dan HPD »Željezničar« <i>Oštrc</i>	HPD »Željezničar«, Zagreb
9. 10.	12. gljivarski vikend <i>Lovački dom »Vepar«, Lukovo</i>	HPD »Strilež«, Crikvenica Stanko Jurdana, 051/781-862 Josip Pravdica, 051/785-358
9. 10.	»Adio lito« <i>Biokovo</i>	HPD »Biokovo«, Makarska Drago Erceg, 098/225-852, biokovo-ak@st.htnet.hr
16. 10.	Šetnica uz Rječinu <i>Trsat - Lukeži - Trnovica - Kukuljani - izvor Rječine</i>	PD HPT »Učka«, Rijeka Ilija Blatančić, 051/254-912, 098/305-831
22. 10.	Dubovačkim planinarskim putem <i>Ozalj - pl. kuća »Zvonimir Plevnik«, Kalvarija</i>	PD »Dubovac«, Karlovac Ivan Pernar, 098/216-533
22. 10.	Marunada 2005 <i>Liganj, Park prirode Učka</i>	HPD »Knezgrad«, Lovran Nevia Kružić, 091/54-18-370 Zoran Šarin, 091/52-22-600
12. 11.	Martinska zabava u Moslavačkoj gori <i>Pl. kuća »Moslavačka Slatina«</i>	HPD »Jelengrad«, Kutina Ladislav Jurinjak, 044/679-059, 044/679-014
13. 11.	Dan istarskih planinara <i>Čičarija - Učka</i>	PD »Skitaci«, Labin



www.iglusport.hr

Zagreb, 01/ 37 00 434

Split, 021/ 343 423

Paklenica, 023/ 369 889